

JURIDISKA FAKULTETEN
vid Lunds universitet

Stefan Brunander

Har svenska domännamn ett immaterialrättsligt skydd?

JURM01 Examensarbete

Examensarbete på juristprogrammet
30 högskolepoäng

Handledare: Professor Hans Henrik Lidgard

Termin för examen: VT 2015

Innehåll

SUMMARY IN ENGLISH	1
SAMMANFATTNING	2
FÖRORD	3
FÖRKORTNINGAR	5
1 INLEDNING	6
1.1 Bakgrund	6
1.1.1 De första datornätverken	6
1.1.2 Ett tudelat identifieringsbehov	6
1.2 Syfte	7
1.3 Metod och material	8
1.4 Avgränsningar	9
2 AKTUELL LAGSTIFTNING	10
2.1 Lagstiftning inom EG	10
2.1.1 EG-förordningarna och immaterialrättsligt skydd för domännamn	14
2.2 Svensk lagstiftning	14
2.2.1 Svensk lagstiftning och immaterialrättsligt skydd för domännamn	16
2.3 Sammanfattning av aktuell lagstiftning	16
2.3.1 Registreringsenhet för toppdomän .EU	16
2.3.2 Domänadministratör för toppdomän .SE	17
3 UTREDNING	18
3.1 Internet Protocol (IP) adresser	18
3.2 Domain Name System (DNS)	19
3.2.1 DNS internationellt och i Sverige	20
3.2.2 Toppdomäner och domännamn i praktiken	21
3.2.3 Registrering av domännamn	22
3.2.4 Principen om förtur	24
3.2.5 Domännamn och registrerad innehavare	25
3.2.6 Domännamn och säkerhet	25
3.3 Domännamn och tvister	26
3.3.1 Alternativa tvistlösningsförfaranden	26
3.3.2 ATF-prövning och tre rekvisit	27

3.3.3	Rättsfall från ATF-förfarandet	28
3.3.4	ATF; 2003 till 2011	28
3.3.5	ATF; 2011 till idag	29
3.4	Registrerade varumärken och domännamn	30
3.4.1	Varumärke och immaterialrättsligt skydd	30
3.4.2	Varumärken, domännamn & gällande lag	31
3.5	Nya toppdomäner – nya former av skydd	32
3.6	Avregistrering och överföring av domännamn	33
3.6.1	Deaktivering och avregistrering	33
3.6.2	Förverkande av domännamn	33
4	ANALYS	35
4.1	Drivs Internet ideellt eller politiskt?	35
4.2	Är Internet till för alla?	36
4.3	Toppdomänerna .SE och .EU	37
4.4	Varumärke och immaterialrättsligt skydd	38
4.5	Varumärke och rättighetsintrång	39
4.6	Domännamn och skydd	39
4.7	Domännamn och rättighetsintrång	40
4.8	Domännamn och legala ekonomiska aspekter	41
4.9	Domännamn och ATF-tvister	42
5	SLUTSATSER	43
	BILAGA A	45
	BILAGA B	46
	KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	47
	RÄTTSFALLSFÖRTECKNING	49

Summary in English

In my thesis I answer the question whether any intellectual property rights protect Swedish domain names. This question is interesting due to several aspects. The legal area is relatively young and the demand for domain names occurred as late as in the early 1980s. The new system to address computers on the Internet was named Domain Names System (DNS). The development and distribution of Internet concerning involved countries and users has been extraordinary and yet DNS has survived with some extensions.

DNS functions with a large measure of openness and relatively few limitations. There is easy access to the registers where registered domain names as well as their owners are to be found.

There are a limited number of laws regulating this area. The set of other regulations governing the area mainly involves the core registration activities on respective top-level domain. There is a widespread misunderstanding that the legal protection of a domain name is larger than it actually is. The formalities around the registration process can be one source that many overestimate the legal protection that a domain name has. In my thesis I also demonstrate that a domain name is only a simpler way to show the way to a unit on the Internet.

The findings in this thesis show that the central organization around Internet and DNS globally mainly consists of organizations driven by non-commercial and non-profit virtues and I add my opinion that a continuation of this is positive for the overall Internet development.

In Sweden there is a relatively simple and easy accessible system for dispute resolutions in reference to awarding domain names. The Swedish abbreviation is ATF and the available statistics indicates that it gives appropriate support to those who need.

After an analysis of the current laws and an examination of other rules and regulations I draw the conclusion that any intellectual property rights do not protect Swedish domain names. On a final note I give my opinion that such a protection is not needed today.

Sammanfattning

I detta examensarbete besvarar jag frågan om svenska domännamn har ett immaterialrättsligt skydd. Fråga är intressant av flera aspekter. Rättsområdet är relativt ungt och behovet av domännamn uppstod så sent som i början på 1980-talet. Det nya systemet att adressera datorer på Internet fick namnet Domain Name System (DNS). Utvecklingen och spridningen av Internet har sedan dess varit närmast explosionsartad vad gäller involverade länder och antal användare men DNS lever vidare med några nya versioner.

DNS fungerar med ett stort mått av öppenhet och relativt få begränsningar. Det finns enkel tillgång till de register där såväl registrerade domännamn som deras innehavare finns anträffbara.

Omfattningen av lagtext inom området är relativt begränsad. De regelverk som omgärdar domännamnen berör främst själva registreringsförfarandet på respektive toppdomän. Det finns en utbredd, felaktig, uppfattning om att det juridiska skyddet för ett domännamn är större än det faktiskt är. Registreringsförfarandets formbundenhet kan sannolikt vara en orsak till att flera överskattar det juridiska skydd som ett domännamn har. Jag visar också att ett domännamn faktiskt bara är ett enklare sätt att visa vägen till en enhet på Internet.

Mitt examensarbete visar att den centrala organisationen runt Internet och DNS främst utgörs av ideellt verkande organisationer vilka drivs utan vinstsyfte och jag ser det som positivt för utvecklingen att detta fortsätter.

Vidare redovisas att det finns ett rimligt enkelt och lättillgängligt system för lösning av tvister om tilldelningen av domännamn. Systemet kallas på svenska Alternativt Tvistlösningsförfarande (ATF) och statistiken tyder på att förfarandet ger tillräckligt stöd till drabbade.

Efter en analys av gällande lagtext och en utredning av övriga villkor drar jag slutsatsen att ett svenskt domännamn inte har ett immaterialrättsligt skydd. Jag avslutar med bedömningen att domännamn idag inte heller behöver ett sådant skydd.

Förord

Det är en härligt positiv känsla att med föreliggande examensarbete avslutas mina nästan fyrtio år som juridikstuderande. Knappt fem av dessa år har i två omgångar varit förlagda till Juridiska Fakulteten i Lund. Några månader var jag inskriven vid den Juridiska Institutionen vid Handelshögskolan i Göteborg och några studieveckor har jag tillbringat vid universitetet i Umeå. De övriga trettiofem åren har mina studier varit förlagda till det som kallas det verkliga livet. Det är naturligtvis med både glädje och även stolthet som jag nu blickar framåt.

Under den arbetsplatsanknutna kursen JUZN01 på höstterminen 2014 var jag placerad på Cegumark AB i Göteborg, en patent- och varumärkesbyrå, och skrev då en uppsats om ”Varumärkesmässig användning av annans varumärke”. Under det arbetet startade också diskussionerna med byråns jurister om tänkbara ämnesområden för mitt avslutande examensarbete. Dessa diskussioner ledde så småningom till att frågeställningen som blev innehållet i detta examensarbete växte fram.

För att underlätta för mina läsare vill jag berätta att jag skriver alla nationella och generiska toppdomäner med versaler i de fall när jag avser toppdomänen som sådan t.ex. .SE och .COM. Däremot skriver jag alla domännamn med gemener (brunander.se).

Det har varit en mycket spännande resa att utreda rättsområdet om domännamn och den ifrågasatta frånvaron av immaterialrättsligt skydd för dem. Rättsområdet är relativt ungt, ständigt aktuellt och har en global eller snarare universell (eftersom vi använder ”molnet” till både kommunikation och lagring av data) spännvidd. Sverige hör till den del av världen som legat i framkant av Internets utveckling och huvuddelen av mitt examensarbete behandlar den svenska toppdomänen .SE med frekventa jämförelser med .EU.

Utvecklingen inom området går rasande fort, såväl med avseende på de legala som faktiskt också de illegala aspekterna. Antalet svenska användare med tillgång till Internet ökar konstant och snart är det korrekt att säga att ”alla” i Sverige berörs av Internet. Parallellt med denna positiva utveckling dyker det också upp nya sätt på vilka mindre nogräknade personer använder både Internet och domännamn för illegala aktiviteter.

Det är möjligen så att det formbundna förfarandet med registreringen av domännamn kan vara en orsak till att många i Sverige har en klar, men förmodligen felaktig uppfattning om att ett registrerat domännamn också är bärare av ett immaterialrättsligt eller likvärdigt skydd.

Det finns några personer som står mycket nära mig och som bör dela äran av att jag nu har kommit så här långt. Ni vet alla vilka ni är och hur mycket ni

och er support har betytt under den här resan. Det är mellan oss och jag låter det stanna där.

Några rader om nedanstående personer bör också komma till mer allmän kännedom.

Karin Berter, min studiekamrat från sent 1970-tal och tillika f.d. studie- och karriärvägledaren. Du öppnade en dörr till den förnyade satsningen och tillsammans med Maja fick ni två mig att tro på det.

Kjell Frisdal är en studievägledare som oförtröttligt stått ut med mig och mina frågor. Kjell, jag hoppas du orkar hålla samma höga nivå med de andra studenterna också för som studievägledare är du fantastisk.

Professor Hans Henrik Lidgard har varit min handledare för detta examensarbete. Vi träffades redan i slutet av 1970-talet på Juridicum och detta är ett trevligt "deja'vu". Tack för ditt stöd och din support med detta examensarbete.

Nils-Erik Folemark och Peter Bergman har på ett fantastiskt sätt visat vad kamratskap innebär. Nils-Erik insåg vad jag behövde och lät mig få en arbetsplats att gå till. Stort tack till dig och till "mina" arbetskamrater. Ni båda har som hejarklacksledare varit outhärliga.

Min älskade Maja!

Du och jag vet att utan Dig hade detta inte varit en verklighet. Du betyder inte bara allt för mig, det är med hjälp av Din support som jag klarat av detta. Tillsammans med Dig har jag förverkligat en dröm.
"-Du är det bästa som har hänt mig"!

Ett avslutande tack till Maja och Nils-Erik som har hjälpt till med korrekturläsning. Skulle trots deras arbete något fel ändå finnas kvar är det helt mitt eget ansvar.

Möln dal i maj 2015

Stefan Brunander

Förkortningar

ADR	Alternative Dispute Resolution
ARPA	Advanced Research Projects Agency
ATF	Alternativt Tvistlösningsförfarande
ccTLD	Country Code Top Level Domain
DARPA	Defence Advanced Research Projects Agency
DNS	Domain Name System
DNSSEC	Domain Name System Security Extensions
EkomL	Lagen om elektronisk kommunikation, SFS 2003:389
EG	Europeiska Gemenskapen
EU	Europeiska Unionen
FCC	Federal Communications Commission
FL	Firmalag SFS 1974:156
FN	Förenta Nationerna
HTTP	Hyper Text Transfer Protocol
IANA	Internet Assigned Numbers Authority
ICANN	Internet Corporation for Assigned Names and Numbers
IIS	Stiftelsen för Internetinfrastruktur
IP	Internet Protocol
ISOC	Internet Society
MSB	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
NIC	Network Information Center
PTS	Post & Telestyrelsen
PRV	Patent- och Registreringsverket
.SE	Svensk toppdomän, administrerad av IIS
TCP/IP	Transmission Control Protocol/Internet Protocol
TLD	Top Level Domain
Toppdomänlag	Lag om nationella toppdomäner för Sverige på Internet; SFS 2006:24
UDRP	Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy
VmL	Varumärkeslag; SFS 2010:1877
WIPO	World Intellectual Property Organization
www	World Wide Web

1 Inledning

1.1 Bakgrund

1.1.1 De första datornätverken

Långt före Internets tid när antalet datorer var mycket begränsat fanns det önskemål om att kunna koppla samman datorer även om de var fysiskt långt ifrån varandra för att kunna utnyttja både en ökad kapacitet och ett utökat utrymme för lagring av data. Ett av de första identifierade önskemålen kom redan under 1960-talet från den amerikanska försvarsmakten som ville säkerställa kontakt och kommunikation mellan sina olika geografiska enheter även efter ett atombombsanfall.¹ Denna kommunikation skulle bland annat säkerställa att man kunde lagra känslig information i mer än en dator, d.v.s. på mer än ett ställe. För att över huvud taget kunna skapa sådana kommunikations- och lagringsmöjligheter blev en av de första åtgärderna att ge varje dator en unik identitet som kunde användas av andra datorer eller med andra ord en individuell adress.

Det första embryot till ett enkelt nätverk byggdes upp av det amerikanska federala försvarets organisation Advanced Research Projects Agency (ARPA). I detta nät, som kallades ARPANET, använde man det amerikanska landbaserade telefonledningsnätet för datorernas kommunikation.

De allra första försöken till kommunikationen skedde i slutet av 1960-talet mellan två datorer vilka befann sig på varsin amerikansk högskola. Redan på denna tid hade ett regelverk (kallas också protokoll) för hur datorer skulle interagera med varandra utvecklats. Ett av de första sådana protokollen kallades framsynt för Network Control Protocol (NCP).² Eftersom det inte fanns mer än ett mycket begränsat antal datorer, placerade främst på några avancerade högskolor samt ett fåtal statliga myndigheter, kunde detta första nätverkssystem faktiskt fungera under ett antal år.

1.1.2 Ett tudelat identifieringsbehov

Utvecklingen av kommunikationsmöjligheter mellan olika datorer gick mycket snabbt och intensifierades i början av 1980-talet. Olika sätt att förenkla och effektivisera överförandet av information mellan datorer testades. Detta medförde att det fanns flera mer eller mindre lokala nätverk, administrerade av till exempel något universitet eller någon datortillverkare.³

¹ www.inventors.about.com/library/weekly/aa091598.htm

² a.a.

³ a.a.

Följaktligen blev det ett snabbt ökande antal aktörer med såväl datorer som lokala nätverk som önskade möjligheter att kommunicera med andra.

Det var en, numera adlad, engelsman vid namn Sir Tim Berners-Lee som, när han under slutet på 1980-talet var verksam vid forskningscentret Cern i Schweiz, tog tag i att populärt uttryckt foga samman så många som möjligt av de existerande nätverken till ett enda. Detta nya globala nätverk fick snabbt namnet World Wide Web (www).⁴

Samtidigt identifierade man att det fanns ett tudelat och omedelbart behov av att, på ett mycket enklare sätt än med de tidigare använda hosts.txt-filerna, kunna namnge de datorer som fanns på eller kunde vara aktiva på Internet. Utvecklingen hade gått så fort att man hade vuxit ur ARPANET-lösningen. ARPA-organisationen hade dessutom i mellantiden bytt namn till Defense Advanced Research Projects Agency (DARPA) varför detta nätverk under sin senare del kallades DARPANET. Utöver att det gamla systemet inte "räckte till" för antalet datorer hade man också kommit till klarhet över att administrationen av "adresssystemet" blivit alldeles för omfattande och behövde delegeras till ett flertal aktörer.

Den första delen av behovet var att på ett nytt sätt ge varje dator en individuell adress, dess namn, så att man kunde finna vägen till just den datorn. Det var också ett krav att en dators namn var så tydligt angivet att förväxling med andra datorer inte riskerades och att man alltså undvek att hamna fel.

Del två av detta behov, att ge alla datorerna ett eget och individuellt namn var vikten av att positivt kunna identifiera vilken dator det var som någon sökte kontakt eller med andra ord säkerställa att det fanns en spårbarhet. Redan tidigt insåg berörda parter vikten av att känna till "vilken dator som hade instruerats att besöka en annan dator".

En fråga blir därför om svenska domännamn har ett immaterialrättsligt skydd? Det råder många olika uppfattningar om svaret på frågan. Sannolikt råder det än fler missuppfattningar om hur frågan ska besvaras.

1.2 Syfte

I detta examensarbete ska jag göra en utredning av om det befintliga skyddet för svenska domännamn är tillräckligt starkt idag eller om det finns ett behov av att skapa ett i lag reglerat immaterialrättsligt juridiskt skydd, exempelvis av liknande format som det finns för varumärken.⁵

⁴ www.webfoundation.org/about/sir-tim-berners-lee/

⁵ Se nedan under avsnitt 3.4, 4.4 och 4.5

I min utredning har jag arbetat med följande del-frågeställningar som grund för min diskussion om och analys av det gällande rättsläget.

1. Är den öppenhet och de begränsningar som omfattar registreringsförfarandet väl anpassade? Medverkar de till att de domännamn som privata och juridiska personer önskar registrera i tillräckligt stor utsträckning tilldelas dem som har ett berättigat intresse?
2. Det är flera organisationer av olika typ (ideella föreningar, stiftelser, politiska församlingar med flera) som styr över Internets globala och regionala utveckling. Det påverkar naturligtvis också svenska förhållanden men innebär spridningen en tillgång eller en risk?
3. Är det positivt att de ovan nämnda organisationerna och myndigheterna arbetar på ett i huvudsak icke-kommersiellt sätt och utan vinstsyfte?
4. Finns det en risk i att det övergripande ansvaret för Internets utveckling i Sverige skulle övergå från dagens situation och istället bli mer styrt av den politiska makten? Jämför med att det är EU-kommissionen som utser både registreringsenhet och -villkor för toppdomänen .EU.⁶
5. Det finns befintliga tvistlösningsmöjligheter med Alternativt Tvistlösningsförfarande (ATF) och det finns nästan alltid möjligheten att ta en tvist om domännamn till det vanliga domstolsväsendet. Är dessa båda möjligheter tillräckligt väl anpassade för att på ett tryggt juridiskt sätt justera de fall där tilldelningen av ett domännamn skett på tveksamma eller felaktiga grunder?

1.3 Metod och material

Enligt den traditionella juridiska metoden som också kallas för den rättsdogmatiska metoden kommer jag undersöka den befintliga europeiska och svenska lagstiftning som idag finns inom, i vid bemärkelse, domännamnsområdet. Lagstiftningen inom såväl Europeiska Unionen (EU) som i Sverige är relativt begränsad i sin omfattning.

Det finns i tillägg till lagstiftningen andra regelverk och instruktioner inom området vilka är utfärdade delvis av myndigheter och/eller stiftelser. De centrala regelverken som ges ut av den svenska Stiftelsen för Internetinfrastruktur (IIS) studeras. Internationellt är det framförallt de tre internationella organisationerna Internet Corporation for Assigned Names

⁶ Se nedan under avsnitt 4.1 samt 5

and Numbers (ICANN), Internet Assigned Numbers Authority (IANA) och Internet Society (ISOC) vars regelverk blir föremål för undersökning.

1.4 Avgränsningar

Sverige gick med i den Europeiska Gemenskapen 1995 och sedan dess är, generellt sett, alla EU-direktiv och -förordningar att betrakta som gällande lagstiftning också för oss i Sverige. I nästa avsnitt följer därför en sammanställning av först EU-direktiv och EU-förordningar och därefter svensk lagstiftning inom området domännamn och toppdomäner. Det bör dock noteras att de aktuella EU-direktiven och -förordningarna är relativt begränsade i sin räckvidd och framförallt koncentreras på den egna toppdomänen .EU.

Min utgångspunkt i den följande utredningen är att hålla mig till de förhållanden som gäller för svenska företag och privatpersoner på den svenska toppdomänen .SE. Vid några tillfällen gör jag också jämförelser med regelverket för toppdomänen .EU.

När det gäller tvister om vem som har en bättre rätt till ett domännamn tar jag upp de olika förenklade förfarande som är aktuella för dels .SE och dels .EU. Varje tvist om ett registrerat domännamn kan också, istället för eller efter ett förenklat förfarande, tas till en vanlig domstol av någon av parterna. Hanteringen av en sådan tvist i domstol lämnas utanför detta examensarbete.

I avsnitt 3.4.1 nedan samt i analysen gör jag jämförelser mellan registrering av, samt skyddet för, registrerade domännamn och varumärken. Det bör noteras att i mitt examensarbete är jämförelsen mellan domännamn och ordvarumärken mest relevant medan figurvarumärken lämnas utanför diskussionen.

2 Aktuell lagstiftning

Inledningsvis redovisas de två gällande förordningarna från Europeiska Gemenskapen (EG). Dessa följs av aktuell svensk lagstiftning, svenska förordningar samt regelverk från IIS.

2.1 Lagstiftning inom EG

EGs förordning nr 733/2002 om inrättandet av toppdomänen .EU⁷

Denna förordning är den europeiska lagstiftningens mest centrala regelverk inom domännamns-området och i dess förord slås bland annat fast att en regional myndighet så som den Europeiska Unionen (EU) har en möjlighet och skyldighet att driva på utvecklingen av den elektroniska kommunikationen. Det stadgas också att EU kan och ska ta vara på dessa möjligheter med Internet genom att åt gemenskapens innevånare tillhandahålla en nationell toppdomän som till exempel .EU.⁸

EG-förordning nr 733/2002, förord

Enligt förordets punkt 4 förväntar sig lagstiftarna att genom att man skapar toppdomänen .EU ska detta underlätta tillgången till och användningen av Internet generellt sett och samtidigt ge medborgarna en förbättrad tillgång till den virtuella marknaden. Detta ligger ju också direkt i linje med det syfte som anges i Fördraget om EUs funktionssätt⁹ om att öka utbudet och konkurrensen dels inom gemenskapen och dels gentemot andra regioner. I förordet¹⁰ tydliggörs att genom att toppdomänen .EU finns skapar också lagstiftarna utvidgade möjligheter för att EUs inre marknad ska kunna ta en mer framträdande plats och att aktörerna som väljer att registrera en .EU-domän ska kunna dra nytta av sin tillhörighet till den europeiska marknaden.

Ytterligare ett av förordningens huvudsyften är att ge den europeiska kommissionen en egen möjlighet att kunna utse en registreringsenhet (vilken kallas ”registry” på engelska)¹¹ samt att till denna enhet kunna delegera i princip hela ansvaret för driften av .EU-domänen. Detta är en mycket intressant punkt eftersom det i många andra avseenden antingen är eller till och med stadgas att det ska vara oberoende och icke-kommersiella organisationer som driver Internet i vid mening. I detta fall verkar det på mig som att EG har lyckats göra det till en politisk fråga hur deras egen ”registry” ska utses.¹²

⁷ Europaparlamentets och Rådets förordning (EG) nr 733/2002 av den 22 april 2002 om inrättandet av toppdomänen .EU

⁸ (EG) 733/2002, förord p 3

⁹ Fördraget om Europeiska Unionens funktionssätt, artikel 154 p 2 (2012/C 326/01)

¹⁰ (EG) 733/2002, förord p 6

¹¹ (EG) 733/2002, förord p 11, 13

¹² Se nedan under avsnitt 4.1

Det finns ytterligare en annan mycket intressant reglering.¹³ Enligt denna punkt ska man, vid registrering av nya .EU-domäner, ge en speciell form av företräde till dels innehavare av tidigare nationella eller gemenskapsrättsliga rättigheter och dels offentliga organ. Detta ska ske genom att man lägger fast en tidsperiod under vilken sådan innehavare prioriteras och kan registrera en .EU-version av sina tidigare registrerade domännamn.¹⁴

Avslutningsvis i förordet noterar lagstiftaren att beslutet att introducera en toppdomän av typen .EU skall tas av EU centralt. Det strider inte mot subsidiaritetsprincipen i Lissabonfördragets artikel 3b¹⁵ vilken uttalar att besluten ska tas på en nivå som är så nära medborgarna som möjligt. Beslutet att inrätta .EU-domäner strider inte heller mot den andra principen i samma artikel, nämligen proportionalitetsprincipen. Denna beskrivs i punkt 4 i artikel 3b samma fördrag och innebär i korthet att EUs beslut inte ska gå längre än vad som är nödvändigt för att nå målen.

EG-förordning nr 733/2002, syfte

I förordningens första artikel punkt 1 anges att dess syfte ska vara att inrätta toppdomänen .EU inom gemenskapen. Det är intressant att .EU så tydligt betraktas som en nationell toppdomän, beteckningen Country Code Top Level Domain (ccTLD) skrivs till och med ut. I artikel 1 punkt 2 skriver man även att denna förordning inte ska påverka motsvarande lagstiftning i medlemsländerna avseende deras egna nationella toppdomäner. Enligt min uppfattning visar EU i detta avseende en betydligt mer tillbakahållen attityd till gemensam lagstiftning än man annars brukar göra.

EG-förordning nr 733/2002, definitioner och skyldigheter

Beteckningen registreringsenhet definieras i artikel 2 a) som den som erhållit uppdraget att organisera, administrera och förvalta toppdomänen .EU. Omfattningen av ett sådant uppdrag beskrivs fortsättningsvis i samma artikels senare del och omfattar bland annat driften av toppdomänens databaser och namnservrar samt registrering av domännamn. En registreringsenhet ska bygga en organisation av återförsäljare, ofta kallade ombud ("registrar" på engelska) och vem som är sådant ombud beskrivs i artikel 2 b) i förordningen.

I artikel 3 1. a) beskrivs den intressanta regleringen att det är EU-kommissionen som ska besluta om förfarande och kriterier för att utse en registreringsenhet och i artikel 3 1. b) att EU-kommissionen själv dessutom ska utse registreringsenheten.¹⁶

¹³ (EG) 733/20002, förord p 16

¹⁴ Se nedan under avsnitt 3.2.4; förtur steg 2

¹⁵ Lissabonfördraget, artikel 3b p2 (2007/C 306/01)

¹⁶ (EG) 733/2002, förord p 11,13

I artikel 3 2p. deklarerar också att registreringsenheten ska ha bildats i enlighet med en medlemsstats lagstiftning och att den måste ha sitt säte, sitt huvudkontor och sin huvudverksamhet inom gemenskapens område. Dessutom får inte registreringsenhetens verksamhet ha som syfte att ge vinst till sin huvudman.

I artiklarna 4 och 5 redovisas dels de skyldigheter som registreringsenheten har och dels de riktlinjer som kommissionen ska fastställa. Bland de framträdande skyldigheterna noteras kvalitetskraven i artikel 4 2. a), avgiftsnivåerna i artikel 4 2. c) och införandet av ett tvistlösningsförfarande i artikel 4 2. d). Avslutningsvis anges i artikel 4 2. f) att registreringsenheten skall säkerställa integriteten för de databaser där domännamnen hanteras.

I artikel 7 görs det ett omfattande förbehåll för att försäkra att alla rättigheter i samband med toppdomänen .EU behålls av EG. Detta uttrycks på så sätt att EG ska ha tillgång till de rättigheter som krävs för att tillförsäkra att förordningen genomförs men samtidigt också att EG behåller rätten att utse en ny registreringsenhet.

EG-förordning nr 874/2004 om allmänna riktlinjer om driften av .EU¹⁷

Denna förordning från EU-kommissionen följer den ovan noterade förordningen (EG) nr 733/2002 om inrättandet av toppdomänen .EU, och innehåller som det fullständiga namnet anger dels allmänna riktlinjer för driften av .EU och dels allmänna principer för registrering av domännamn på den toppdomänen.

EG-förordning nr 874/2004, förord

I förordets första punkt redovisas att den initiala fasen av introduktionen av toppdomänen .EU genomförts i och med att en registreringsenhet har blivit utsedd. Därefter följer ett antal punkter i vilka bland annat godkännande av ombud och dessas skyldigheter fastslås.¹⁸

Principen om ”först till kvarn” slås återigen steg fast i punkterna 11 och 12 i förordet och det är intressant att man förelägger samma princip för två helt olika faser av registreringen av .EU-domäner. Jämför med punkten 16 i förordet till (EG) 733/2002 vilken redovisas ovan. Principen är intressant eftersom den lägger fast en sedvana som etablerats vid uppstarten av många nya toppdomäner.¹⁹

Innebörden av principen om förtur och dess två olika steg redovisas mer i detalj under avsnitt 3.2.4. nedan.

¹⁷ Kommissionens förordning (EG) nr 874/2004 om allmänna riktlinjer för inrättandet och driften av toppdomänen .EU och allmänna principer för registrering

¹⁸ (EG) 874/2004, förord p 2 - 6

¹⁹ Sedvanan beskrivs bäst på ICANNs hemsida: newgtlds.icann.org/en/program-status/sunrise-claims-periods. Även i (EG) nr 874/2004, art 10 m fl för .EU

I förordets avslutande punkter redovisas behovet av dels ett förfarande för återkallande²⁰ och dels ett förenklat tvistlösningsförfarande²¹ med tydlig hänvisning till rekommendationer från World Intellectual Property Organization (WIPO). Vid tidpunkten när förordningen skrevs, liksom idag, var EU:s förestående snabba utvidgning en faktor som berörda aktörer uppmanades att ta i beaktande.²²

EG-förordning nr 874/2004, syfte

Syftet med förordningen som anges i dess första artikel ska vara att fastställa såväl allmänna riktlinjer för inrättandet och driften av toppdomänen .EU som allmänna principer för registrering av domännamn enligt artikel 5.1 i förordningen (EG) 733/2002.

EG-förordning nr 874/2004, huvudpunkter

Kapitel två i förordningen handlar om registreringsprinciper och i artikel 2 st. 2 läggs ”först till kvarn”-principen fast ytterligare en gång. I samma punkt hänvisas också till förordningens artikel 10 i vilken fas 1 av ”först till kvarn”-principen²³ beskrivs.

Denna förordning är i jämförelse med förordningen (EG) 733/2002 väsentligt mycket mer detaljerad. Tydliga exempel på detta finns i förordningens kapitel II. I artikel 3 beskrivs vad en ansökan om domännamn ska innehålla. De följande två artiklarna beskriver dels vad som krävs för att ett ombud kan bli godkänt²⁴ och dels övriga bestämmelser för ombud.²⁵

I kapitel III ger lagstiftaren instruktioner till registreringsmyndigheten vad gäller både möjliga språkval och landsnamn samt dessas bokstavskoder. I artikel 8 påpekas tydligt att registreringsmyndigheten inte bara ska ta hänsyn till medlemsländerna utan också till de länder som sannolikt kommer att ansluta senare.

I de två artiklarna 10 och 12 i kapitel IV kommer lagstiftaren tillbaka till ”först till kvarn”-principen och hanteringen av stegvisa registreringar, vilka omnämns redan i förordningens förord. Principen blir föremål för en mera utvidgad diskussion nedan.²⁶

Det ställs relativt långtgående krav på registreringsenhetens kapacitet och funktionalitet avseende hantering av data, lagring av datafiler avseende ansökningar och dylikt. Ändå föreskrivs i kapitel V artikel 15 att

²⁰ (EG) 874/2004, förord p 15

²¹ a.a. förord p 16

²² a.a. förord p 18

²³ Innehavaren av en tidigare tilldelad domän har en förtursrätt till samma domän på .EU

²⁴ (EG) 874/2004, artikel 4

²⁵ a.a. artikel 5

²⁶ Se nedan under avsnitt 3.2.4

registreringsenheten dessutom, på egen bekostnad, ska utse en depositarie till vilken man varje dag ska överlämna en elektronisk kopia på .EU-databasen. Avtalet mellan registreringsenheten och depositarien ska dessutom godkännas av EU-kommissionen.

I artiklarna 17 – 21 finns föreskrifter som förhindrar eller begränsar registreringsbarheten av olika domännamn samt möjligheten att återkalla ett domännamn.

I det fall att någon person eller något företag anser sig ha bättre rätt till ett tilldelat domännamn, finns inom toppdomänen .EU regler om ett alternativt tvistlösnings-förfarande vilket på engelska kallas Alternative Dispute Resolution (ADR). Förutsättningarna för detta förfarande regleras i artikel 22 med hänvisning också till riktlinjerna i EG:s förordning 733/2002.²⁷

2.1.1 EG-förordningarna och immaterialrättsligt skydd för domännamn

I de refererade EG-direktiven och -förordningarna saknas det reglering som ger ett immaterialrättsligt skydd till registrerade domännamn, i varje fall inte i deras egenskap av domännamn.²⁸

2.2 Svensk lagstiftning

Centralt i den svenska lagstiftningen inom detta område finns toppdomänlagen.²⁹ Till denna lag redovisas nedan också en förordning vilken främst innehåller föreskrifter om lagens införande. Dessutom regleras i förordningen hur Post & Telestyrelsen (PTS) kan och skall meddela sina föreskrifter samt utöva sin tillsyn.

Vidare finns Lagen om elektronisk kommunikation (EkomL)³⁰ vilken bland mycket annat innehåller sanktionsmöjligheter vid missbruk. Dessa sanktionsmöjligheter saknas däremot i toppdomänlagen på grund av vad PTS anger som internationella omständigheter utan att definiera dessa.³¹

I en liten notering om framsynthet kan noteras att den svenska lagstiftaren har förutsett en fortsatt utveckling av nationella toppdomäner då han i lagtexten skriver om toppdomäner i plural trots att än så länge är .SE ensam.

²⁷ (EG) 733/2002, Artikel 5

²⁸ Se nedan i avsnitt 3.4 om domännamn och varumärken

²⁹ SFS 2006:24, Lag om nationella toppdomäner för Sverige på Internet

³⁰ SFS 2003:389, Lagen om elektronisk kommunikation

³¹ PTS ärende referens: 06/15453/60. PTSs remissvar sid 1 st 2, daterat 22 november 2006

SFS 2006:24, Lag om nationella toppdomäner för Sverige på Internet

Lagens tillämpningsområde definieras i dess § 1 till att omfatta dels teknisk drift av nationella toppdomäner, dels tilldelning och registrering av domännamn under dessa toppdomäner.

I toppdomänlagens § 2 redovisas samtliga definitioner och det är intressant att den svenska lagstiftaren väljer definitionen domänadministratör istället för registreringsenhet.³² I övrigt innebär definitionerna inte någon överraskning, möjligen med undantag att lagstiftaren har sett sig tvingad att definiera ordet ”administration” tillsammans med de övriga definitionerna.

Att sanktionsmöjligheter saknas i toppdomänlagen (se om EkomL ovan) betyder ändå att domänadministratören kan drabbas av dessa åtgärder eftersom det i § 4 anges att en domänadministratör ska anmäla sin verksamhet till den myndighet som regeringen bestämmer och i det svenska fallet är den myndigheten PTS. Enligt EkomL har PTS tillgång till sanktionsverktyg vilka då kan användas även på verksamhet enligt toppdomänlagen.

Förordning SFS 2006:25

Förordningens hela namn är ”Förordning 2006:25 om nationella toppdomäner för Sverige på Internet” och i dess andra paragraf lagstadgas att PTS ska vara den tillsynsmyndighet som det nämns om i toppdomänlagen.³³

I paragraferna 3 till och med 5 redovisas vilka typer av föreskrifter som PTS kan och ska meddela avseende såväl teknisk drift av som tilldelning och registrering av domännamn under de nationella toppdomänerna.

En väldigt intressant notering i sammanhanget är att läsa PTS eget ifrågasättande av att de är ansvariga för att övervaka att en domänadministratör men att de inte har någon påverkan på hur samma domänadministratör utses. Inte heller kan tydligen PTS påverka hur eller på vilka grunder en domännamnsadministratörs verksamhet ska upphöra.³⁴

Förordning 2007/951; instruktion för PTS

I förordningens § 1 st. 1 slås fast att PTS är den svenska förvaltningsmyndighet som har ett samlat ansvar inom postområdet och området för elektronisk kommunikation. I samma paragrafs andra stycke ålägger lagstiftaren PTS att verka för att de politiska målen för informationssamhället uppnås och anger specifikt målen från EkomL (SFS 2003:389).

³² (EG) nr 733/2002, artikel 2 a) introducerar begreppet

³³ SFS 2006:24, § 4

³⁴ PTS remissvar, se fotnot nr 31

Det är också värt att notera att lagstiftaren ålägger PTS att främja utvecklingen av elektroniska kommunikationsmöjligheter samt att övervaka att konsumenternas kostnader hålls på en rimlig nivå.

Övriga svenska regelverk

Det är framförallt två regleringar som är värda att notera och det är dels IISs registreringsvillkor³⁵ samt IISs villkor för ATF-förfarandet³⁶ vilka bägge finns lätt tillgängliga via IISs hemsida på Internet.

2.2.1 Svensk lagstiftning och immaterialrättsligt skydd för domännamn

Det finns i ovan refererade svenska lagar, förordningar och övriga regelverk inte någon reglering som ger ett immaterialrättsligt skydd till registrerade domännamn, i varje fall inte i deras egenskap av domännamn.³⁷

2.3 Sammanfattning av aktuell lagstiftning

Redovisningen ovan visar att när det gäller lagstiftning om såväl domännamn som framförallt om nationella toppdomäner så har de olika EG-förordningarna och -direktiven inte fått samma långa räckvidd in i medlemsländerna som deras lagstiftning brukar ha. Tvärtom kan det tolkas som att EGs lagstiftare medvetet hållit en försiktigare nivå och till exempel väldigt tydligt uttrycker att deras lagstiftning om toppdomän endast är giltig för .EU.

2.3.1 Registreringsenhet för toppdomän .EU

Det är intressant att notera två sammanhängande punkter. För det första att Europarådet lagstiftat³⁸ om att det är EU-kommissionen som ska ge ut riktlinjerna för registreringsenhetens arbete med toppdomänen .EU. Vidare att EU-kommissionen också ska utse vilken organisation det är som ska vara registreringsenhet. I detta sammanhang har EU-kommissionen fått en verklig maktposition delegerad till sig.

³⁵ IIS Registreringsvillkor gällande för toppdomänen .SE fr.o.m. 9 mars 2013

³⁶ www.iis.se/domaner/tvistlosning/for-se-domaner/

³⁷ Se vidare om domännamn och varumärken i avsnitt 3.4 nedan

³⁸ (EG) nr 733/2002, artikel 3

2.3.2 Domänadministratör för toppdomän .SE

Den svenska lagstiftaren har inte gått lika långt och säger inte någonting alls³⁹ om hur, eller av vem, den svenska domänadministratören ska utses. På detta sätt följer den svenska lagstiftaren den mera vanliga globala linjen enligt vilken det är Internet Corporation for Assigned Names and Numbers (ICANN) som, oftast, utser domänadministratörer och registreringsenheter.

Den svenska lagstiftaren gör dock precis som EU-kommissionen och ger, i lag, ett antal riktlinjer för hur arbetet vid den nationella domänadministratören ska utföras. Dessutom använder man sin lagstiftande förmåga för att utse PTS till sin tillsynsmyndighet och till dem ger man dessutom, i lag, ett flertal befogenheter.⁴⁰

³⁹ SFS 2006:24, lag om nationella toppdomäner för Sverige på Internet; (Toppdomänlagen)

⁴⁰ a.a. §§ 9 – 13

3 Utredning

Under avsnitt 1.1.2 ovan har jag redogjort för att man redan tidigt under 1980-talet identifierade ett tudelat behov av att på ett enkelt och säkert sätt kunna ge datorer en individuell adress eller identitet.

Behovets första del var att det skulle finnas en adress till den dator man önskade kontakt med så att man, helt enkelt, kunde finna vägen till den. Den andra delen av detta behov var att man skulle kunna identifiera sig, det vill säga tala om vem man är och egentligen visa att man var ute i legitima ärenden.

3.1 Internet Protocol (IP) adresser

Lösningen för de bägge behoven blev att skapa ett system av nummerserier med olika sifferkombinationer, enligt det nyutvecklade regelverket Internet Protocol (IP), för att på så sätt ge varje individuell dator ett namn. Det första protokollet kom till efter ett samarbete mellan det amerikanska universitetet Stanford och DARPA.⁴¹ Dessa namn kallades för IP-adresser och den första svenska IP-adressen rekvirerades av Chalmers tekniska högskola.⁴² Varje dator har i princip sedan dess en egen individuell IP-adress. Detta gäller förutom datorerna också alla andra enheter som till exempel servrar, skrivare, smarta telefoner och alla andra nätverksenheter vilka har en egen åtkomst till Internet.

Denna lösning fyller också ett tredje behov som från början inte var lika tydligt definierat men blev väl så viktigt för aktörerna. Detta var att allt det material man kommunicerade mellan datorerna alltid skulle kunna paketeras så att materialet enbart var åtkomligt av de agerande datorerna och inte kunde ”spilla över” ut till en allmän åtkomst. Med hjälp av IP-protokollet delade man upp innehållet i ett meddelande i många små delar och skapade adresserade paket vilka sedan tillsammans innehöll den information som skulle föras över mellan två enheter.⁴³ Varje sådant paket innehöll en väldigt liten del av den totala informationen. På detta sätt kunde ett enda e-post-meddelande bestå av flera hundra sådana adresspaket, vilka alla måste komma till rätt adress.

Detta system fungerar faktiskt väl även i våra dagar men IP-systemet med sifferkombinationer har över tiden behövt expanderas. På grund av det exploderande antalet datorer och andra Internetanslutna enheter har systemet med nummerserier genomgått ett antal revisioner. Idag dominerar fortfarande version 4 med beteckningen IPv4 men version 6 (IPv6) ökar

⁴¹ www.internethalloffame.org/tcpip-protocol-development-begins

⁴² www.metro.se/metro-teknik/ulf-bilting-kopplade-in-sverige-pa-internet/Objjifp!51780/

⁴³ Raunio 2009, s. 9f

markant. Skillnaden mellan dessa versioner är att IPv6 innehåller fler teckenpositioner vilket ger mångdubbelt fler adressmöjligheter.

Utan att tränga djupare i teknikaliteterna kan också konstateras att från början fick varje dator en egen, så kallad fast IP-adress. Detta gäller fortfarande framförallt datorerna på företag och institutioner, vilka används mer eller mindre kontinuerligt. Efterhand som privata hemdatorer blev vanligare och vanligare blev det brist på fasta IP-adresser och detta löste man genom ett system med dynamiska adresser. Det innebär att en dator tilldelas en viss IP-adress endast när det föreligger ett behov - hemdatorer är ju sällan använda hela dagarna. På detta sätt kan ett större antal datorer dela på ett mindre antal IP-adresser.

Idag administreras hela systemet av IP-adresser av Internet Assigned Numbers Authority (IANA) som är en del av organisationen under Internet Society (ISOC). ISOC är en ideell förening som bildades i USA 1992 och föreningen har det globala ansvaret för att koordinera all tilldelningen av IP-adresser enligt de nu gällande versionerna IPv4 och IPv6.⁴⁴

Identifieringen av olika datorer med deras respektive individuella IP-adresser är ett helt säkert system. Med utbyggnaden av nummerserierna till IPv6 undanröjer man också de eventuella riskerna som funnits med de dynamiska adresserna.

3.2 Domain Name System (DNS)

Systemet med IP-adresser (oavsett IPv4 eller IPv6) uppfattas av användarna som både opraktiskt och svårtillgängligt, framförallt eftersom de har uppfattningen att det är mycket svårt att komma ihåg olika 10-ställiga – eller större – sifferkombinationer.

Internets expansion i början av 1980-talet var så stor att det snabbt blev ogörligt att hålla reda på alla datorer och deras IP-adresser.

Tre män⁴⁵ skapade då det system vi fortfarande idag använder och man gav det namnet Domain Name System (DNS).⁴⁶ En mycket förenklad beskrivning av DNS är att det är både en katalog och ett program som håller reda på alla domännamn och som översätter dem till IP-adressernas sifferkombinationer. Systemet har byggts ut och består idag av mängder med namnservrar och dessa fungerar som Internets navigeringssystem.⁴⁷

⁴⁴ Wass 2011, s. 57f

⁴⁵ Deras namn är Jon Postel, Paul Mockapetris och Craig Partridge

⁴⁶ Wass 2011, s. 7

⁴⁷ a.a.

3.2.1 DNS internationellt och i Sverige

En global databas

DNS betecknas som en hierarkisk och distribuerad databas i vilken all information om alla domännamn ligger lagrad.

När man säger att databasen DNS är upplagd på ett hierarkiskt sätt menar man att dess struktur liknar ett stort träd med en tjock stam, kraftiga och mindre kraftiga grenar och längre och längre ut tunnare och tunnare kvistar. När man ritar upp DNS utgår man däremot oftast från ett upp-och-nervänt perspektiv där strukturen utgår från roten och sedan utvecklas nedåt i rotsystemet i stället för uppåt genom grenverket.⁴⁸

Hela den globala DNS-strukturen har sin bas i 13 stycken rotnamnservrar och utifrån dessa har man sedan strukturerat domänerna. Den översta delen av systemet är toppdomänerna som på engelska kallas Top Level Domains (TLD), och det finns främst två typer. Den ena typen är de generiska som t.ex. .ORG och .COM. Den andra typen av vanliga toppdomäner är de nationella ccTLD där .SE är den svenska nationella toppdomänen.⁴⁹ I denna grupp räknas även den mer regionala .EU in.

På global nivå är det ICANN som idag ansvarar för att koordinera alla aktiviteter och aktörer vad gäller DNS-systemet. I stort sett alla aktörer inom den mer centrala Internetadministrationen verkar ideellt och ICANN är inget undantag. Precis som ISOC är ICANN en organisation helt utan vinstsyfte och ICANNs medlemmar kommer från hela världen.⁵⁰

DNS i Sverige

Den svenska delen av Internet startades i början av 1980-talet och initialt kan man beteckna aktiviteterna som både begränsade och försiktiga, närmast amatörmässiga. Såsom ett exempel på detta var det en enskild person, Björn Eriksen, som ansökte om och administrerade .SE-domänen från dess början 1986.

Under ett flertal år i början var det bara svenska registrerade aktiebolag som fick registrera sina domännamn på .SE.⁵¹ Efterhand som antalet användare ökade i Sverige blev det naturligtvis ett omöjligt uppdrag för en person att administrera och i mitten av 1990-talet startade ISOC-SE en stiftelse vid namn Stiftelsen för Internetinfrastruktur (IIS) och till denna delegerades hela ansvaret för .SE-domänen. Björn Eriksen lämnade helt enkelt ifrån sig hela sitt register och all administration. IIS har också ett helägt dotterbolag

⁴⁸ Raunio 2009, s. 13f

⁴⁹ a.a. s.17f

⁵⁰ Wass 2011, s.35

⁵¹ www.iis.se/om

vid namn Network Information Center Sweden AB (NIC-SE) som arbetar med dessa frågor.⁵²

Domännamnets delar på .SE

Det är ovan redovisat att den svenska nationella toppdomänen (vår ccTLD) anges med .SE. Den avslutar alltså samtliga domännamn på denna toppdomän. Vad som däremot står framför den sista punkten kan variera och det definieras i toppdomänlagen⁵³ som ”domän”. Ett domännamn kan innehålla flera domäner, vilka avdelas med skiljetecknet punkt, framför toppdomänen.

För att tydliggöra en mer regional eller t.ex. yrkesmässig tillhörighet kan sökanden välja att använda sig av en så kallad huvuddomän framför toppdomänen.⁵⁴ I punkten 3.3 i .SEs registreringsvillkor noteras att huvuddomäner till exempel kan vara en länsbokstav för dem som bor i länet eller .ORG.SE för ideella föreningar. För politiska partier finns också .PARTI.SE även om behovet av den huvuddomänen kan verka smalt.

Ännu mer intressant är att det finns en specifik svensk huvuddomän riktad mot domännamn för skyddade varumärken och den betecknas .TM.SE. För att kunna registrera sitt varumärke under den svenska .TM.SE skall varumärket vara skyddat av ett av de tre alternativa möjligheterna som anges i registreringsvillkoren.⁵⁵

3.2.2 Toppdomäner och domännamn i praktiken

Varje generisk eller nationell toppdomän administreras av vad som i Sverige kallas en domänadministratör.⁵⁶ Inom EU kallas motsvarigheten registreringsenhet.⁵⁷ Dessa administratörer skapar vanligtvis en organisation under sig med ett flertal ombud eller återförsäljare vilka ska ta hand om de slutkunder som vill registrera sina domännamn. Denna form av organisation är förutsedd i såväl den europeiska som den svenska lagstiftningen.⁵⁸ Värt att notera att den engelska beteckningen ”registrar” blir mer vanlig även hos oss och nu används även i IISs registreringsvillkor.⁵⁹

Man registrerar ett domännamn på den önskade toppdomänen genom att vända sig till en godkänd registrar. I mitt eget fall ansökte jag om brunander.se och eftersom det var ledigt blev min ansökan beviljad. När

⁵² Org.nr 556542-8033

⁵³ SFS 2006:24, Toppdomänlagen, § 2, definitioner, bland annat ordet ”domän”

⁵⁴ IISs registreringsvillkor, p. 2.5

⁵⁵ a.a. p 3.3.1.4

⁵⁶ SFS 2006:24, Toppdomänlagen, § 2

⁵⁷ (EG) nr 733/2002, artikel 2, avsnitt 2.1.3 ovan

⁵⁸ Se avsnitt 2.1 och 2.2 ovan

⁵⁹ IISs registreringsvillkor p. 2.8

avgiften är betald kopplas sedan mitt domännamn till min dators IP-adress så att oavsett var i världen jag befinner mig nås jag via brunander.se, så länge som min dator har tillgång till Internet.

I princip kan man ansöka om vilket domännamn som helst under en toppdomän (se dock nedan 3.2.4 om begränsningar) och om det inte finns registrerat sedan tidigare ska man få sin ansökan beviljad. När en registrar kontrollerar om ett domännamn finns sedan tidigare är det en exakt jämförelse tecken-för-tecken han ska göra. I exemplet med mitt eget domännamn gäller sålunda att en ansökan om "brunander1.se" säkert skulle bli godkänd.

3.2.3 Registrering av domännamn

Öppenhet

Principen om öppenhet är mycket central och framträdande i de allmänna reglerna om domännamn, registreringar och sökbara register etc. Denna öppenhet är också tydlig på det sättet att regelverken för tilldelning av domännamn inte är vare sig särskilt omfattande eller speciellt detaljerade.

Privatpersoner och företag kan registrera sig på många nationella toppdomäner (ccTLDs) utan att nödvändigtvis ha någon geografisk anknytning till landet i fråga. Möjlig tilldelning kan vara beroende av om domänadministratören har någon begränsningsregel eller inte. Dessutom kan ju flera innehavare av nationella toppdomäner avstå begränsningar därför att ett ökat antal registreringar ger ökade avgifter.

Ett exempel på att använda sig av bristen på begränsningsregler är exempelvis de svenska, norska och holländska företag som registrerat sig på toppdomänen .NU (exempel "bolaget".nu). Att det kan vara intressant är, förutom den allmänna tillgängligheten till toppdomänen, naturligtvis ett intresse hos de företag som sysslar med express-service eller annan "snabb/bråttom" verksamhet. Ett annat exempel är att registrera sig på toppdomänen .TM vilken självklart uppfattas stå för "trademark".⁶⁰ Verkligheten är att .NU är en ccTLD för Niue som är en mycket liten ö-nation i Stilla havet. .TM är på motsvarande sätt en ccTLD för nationen Turkmenistan som ligger mellan Europa och Asien i södra delen av gamla ryska federationen. Det är vidare så att så många svenska bolag har registrerat .NU-domännamn att denna toppdomän sedan knappt två år administreras av IIS. Förutom vad som anges ovan kan populariteten som .NU-registreringar upplevde förmodligen också hänföras till att initialt var .SE enbart öppen för svenska registrerade aktiebolag.

⁶⁰ Jämför den svenska huvuddomänen .TM.SE ovan under avsnitt 3.2.1

Begränsningar

Det finns några undantag av registreringsbara domännamn samt begränsningar för vem som kan söka tilldelning av domännamn. För alla toppdomäner görs undantag så att några domännamn reserveras för DNS-systemet självt eller andra liknande ändamål.

Ett motsvarande exempel på gällande begränsningar är att för tilldelning av ett domännamn på toppdomänen .EU ska den sökande, privat eller juridisk person, visa att denne har sin fysiska eller juridiska hemvist inom gemenskapen.⁶¹ Ett exempel från .SE är att den sökande måste ha ett svenskt person- eller organisationsnummer (eller visa att man har en alternativ sökbar registerbeteckning). Ytterligare ett svenskt exempel är att registreringar på .SE inte får bryta mot svensk lag.⁶² Denna regel undanröjer risken för diskriminering och andra former av missbruk samt säkerställer å andra sidan att intrång inte görs i lagstadgade rättigheter som följer t.ex. Varumärkeslagen (VmL) och Firmalagen (FL).

Offentligt regelverk

I toppdomänlagens § 7 (SFS 2006:24) anges att domänadministratören ska ge offentlighet åt sitt regelverk för tilldelning av domännamn.⁶³ Där anges också att förfarandet ska vara så öppet som möjligt och med få begränsningar. På .SE:s egen hemsida (www.iis.se) kan man finna såväl deras regelverk som också en aktuell spärrlista. Den listan tar upp de domäner som inte är registreringsbara och anger också orsaken till det.

Registrering i ”ond tro” samt av ”pirater”

Att öppenheten är omfattande medan begränsningarna av vem samt vad som kan registrera(s) är relativt få medför tyvärr också möjligheter att registrera domännamn även om man är i ”ond tro”. Med det menas att någon registrerar och får sig tilldelat ett domännamn till vilket man saknar ett berättigat intresse.

Det finns många exempel på hur personer och organiserade grupper har låtit registrera specifika domäner på väldigt många toppdomäner för att sedan mer eller mindre oärligt försökt kräva ersättning för att överlåta dessa. Detta drabbar naturligtvis främst globala större företag samt till exempel globalt välkända artister.

Ett annat sätt på vilket ”domännamnspirater” försöker göra illegala vinster är att de låter registrera ett domännamn (exempelvis brunander1.se). Till detta domännamn kopplar de sedan något som jag uppfattar som obehagligt, vilket då skulle tvinga mig (som rättmätig innehavare av brunander.se) att

⁶¹ Förordning (EG) nr 733/2002, artikel 4 p 2 b) iii)

⁶² IISs registreringsvillkor

⁶³ a.a.

dyrt köpa deras registrering för att kunna ta bort obehagligheterna⁶⁴ och hantera domännamnet själv.

3.2.4 Principen om förtur

Principen om förtur till tilldelning av ett sökt domännamn har två faser eller steg. Det första steget innebär helt enkelt att ”först till kvarn” gäller för en ny ansökan till en toppdomän. Steg två innebär att innehavare av ett registrerat domännamn ges en period av förtur när en annan toppdomän lanseras.

Förtur steg 1

Uttrycket innebär att det är den som först ansöker om att registrera exempelvis ”123.eu” också ska få sin registrering godkänd och domännamnet tilldelat till sig. Det räcker alltså med att vara den tidsmässigt förste inom den europeiska gemenskapen som önskar registrera det domännamnet, naturligtvis under förutsättning att man uppfyller grundkraven för att få en .EU-registrering.⁶⁵ Fysisk alternativt juridisk hemvist inom gemenskapen är ett sådant.

Varje tilldelat domännamn registreras i globalt tillgängliga register. När en ny ansökan görs kontrolleras det önskade domännamnet mot sökt toppdomän innan ansökan godkänns eller avslås. Det sker ingen individuell kontroll alls av det sökta domännamnets olika delar,⁶⁶ till exempel domänen ”brunander” i mitt eget fall. Det är hela domännamnet som kontrolleras och bedöms. Att så är fallet visas av att en annan person, med samma efternamn, helt legitimt har fått sig tilldelat brunander.com långt efter det att jag fick tilldelning av brunander.se.

Förtur steg 2

För att på ett, någorlunda enkelt, sätt begränsa möjligheten att göra registreringar i ”ond tro” har principen om förtur utvidgats med ett andra steg. Det fungerar så att vid introduktionen av en ny toppdomän får de som redan har registrerat ett domännamn på en annan toppdomän en period under vilken dessa får förtur att registrera sina befintliga domännamn, men på den nya toppdomänen. På detta sätt begränsar man till viss del möjligheterna för att någon kan registrera någon annans domännamn när en ny toppdomän öppnas upp för registrering.

Detta förfarande markerades tydligt i lagtext vid introduktionen av .EU då innehavare av domännamn på de nationella toppdomänerna fick en förtursperiod på fyra månader.⁶⁷ På så sätt skulle innehavaren av ”abc.se” ha

⁶⁴ Wieselgren 2014

⁶⁵ (EG) nr 733/2002, artikel 4 p 2 b) i – iii)

⁶⁶ SFS 2006:24 Toppdomänlagen § 2, ”domän” – en nivå i domännamssystemet

⁶⁷ (EG) nr 874/2004, artikel 12 p 2 st. 1 i

en principiell första rätt till "abc.eu" vid introduktionen av .EU. Denna förtursperiod vid introduktioner av nya TLDs går sedan tidigt under namnet "the Sunrise Period"⁶⁸ på engelska.

Detta förfarande minskar naturligtvis risken för att tilldelning av domännamn sker till dem som vill registrera men är i "ond tro". Samtidigt medverkar det säkert till en begränsning av antalet fall till de olika tvistlösningsinstituterna.

En svaghet med det här är att en rättmätig innehavare av domännamn måste bevaka sina intressen och hålla reda på när eventuella introduktioner av nya toppdomäner kommer ske. Det sker inte någon proaktiv aktivitet från domännamnsadministratörerna. Detta låter dock svårare än vad det faktiskt är eftersom informationsflödet på Internet är både brett och djupt och en normalt kunnig domännamnsinnehavare bör inte ha problem att hålla reda på vad som händer inom hans intressesfär. Det är också många av registrarerna som håller sina kunder uppdaterade om dessa möjligheter, möjligen för att få sälja fler registreringar.

3.2.5 Domännamn och registrerad innehavare

I och med att man har registrerat och fått sig tilldelat ett domännamn på en toppdomän är man också rättmätig innehavare av domännamnet. Sådant innehav ska vara sökbart och det innebär att i princip vem som helst ska kunna ta reda på innehavaren av vilket domännamn som helst. Det förekommer allmänt i instruktionerna för domänadministratörer och registreringsenheter att de ska hålla sådana register och att dessa ska vara allmänt och kostnadsfritt åtkomliga för alla. Dessa sökbara register kallas oftast "WHOIS" och finns för i princip varje toppdomän.

För .SE gäller att lagstiftaren har ålagt domänadministratören att, enligt § 6 i SFS 2006:24, dels hålla tillgängligt ett eget register över tilldelade domännamn och dels dessutom, enligt § 8 i samma lag, överföra uppgifterna i databasen till PTS i deras egenskap av tillsynsmyndighet. I toppdomänlagen står också uttryckligen att gemene man ska kunna hämta uppgifterna kostnadsfritt via Internet.⁶⁹

3.2.6 Domännamn och säkerhet

Utvecklingen av användningen av Internet på såväl legala som mer eller mindre illegala sätt går oerhört fort. Samtidigt som olika sätt till tveksam användning dyker upp kommer också hela tiden nya sätt för legitima innehavare att skydda sina intressen.

⁶⁸ newgtlds.icann.org/en/program-status/sunrise-claims-periods

⁶⁹ SFS 2006:24, Topppdomänlagen § 6 st. 3

Ett intressant sådant exempel är Domain Name System Security Extensions (DNSSEC) och det är ett säkerhetsprotokoll på Internet som reducerar risken för att dina besökare kan dirigeras om till falska hemsidor när de anger din skyddade .EU-hemsida i webbläsaren.⁷⁰

3.3 Domännamn och tvister

Det är självklart så att ibland kommer ändå tilldelningar av domännamn att ske till fel person eller på felaktiga grunder och detta kan leda till en tvist. Domännamn är nästan alltid bärare av såväl ett känslomässigt som ett ekonomiskt värde, ibland stort, vilket också kan vara grundorsaken till en tvist.

Domänadministratörerna har alltid en möjlighet att självmant korrigera sina egna misstag genom att ta tillbaka en tilldelning alternativt att göra en överföring till den rättmätige.

I de fall att någon anser sig ha bättre rätt till ett domännamn som någon annan har fått registrerat finns det i världen ett antal system för förenklad tvistlösning utanför domstolsväsendena.

3.3.1 Alternativa tvistlösningsförfaranden

Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy (UDRP)

I de allra flesta internationella sammanhang används ett system för tvistlösning, kallat Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy (UDRP).⁷¹ World Intellectual Property Organization (WIPO) är ett av de mest respekterade och välkända organen som sysslar med tvistlösning avseende domännamn. WIPO är organiserat under Förenta Nationerna (FN) och hanterar tvistlösning avseende domännamn enligt UDRP. WIPO har genom åren avgjort mer än 30 000 fall av domännamnstvister internationellt.⁷²

WIPO fyller som namnet antyder en mycket central funktion också avseende många andra immaterialrättsliga frågor, vilket ger organisationen stora fördelar när det gäller UDRP-tvister. Eftersom WIPO fungerar som tvistlösningsinstitut inom många immaterialrättsliga frågor har de även för UDRP-tvisterna lyckats knyta ett större antal mycket kunniga personer med bred immaterialrättslig erfarenhet till sin organisation.

⁷⁰ www.eurid.eu/sv/domannamnsinnehavare/sakra-din-eu-doman

⁷¹ www.icann.org/resources/pages/help/dndr/udrp-en

⁷² www.wipo.int/amc/en/domains/

Alternativt Tvistlösningsförfarande (ATF)

I Sverige finns för .SE (och numera för .NU) ett tvistlösningsförfarande som kallas Alternativt Tvistlösningsförfarande (ATF)⁷³ och detta administreras av IIS. Det svenska ATF bygger på samma grunder som UDRP och via IIS hemsida⁷⁴ kan man läsa mer om den svenska processens gång men också om de tre rekvisit som en sökande skall kunna visa är uppfyllda, se nedan. På samma hemsida finns också redovisat alla nu pågående fall samt alla tidigare avgöranden. Bland dessa kan man som sökande enkelt också skaffa sig en bra uppfattning om argumentation och bedömningsgrunder för en eventuell ansökan.

Flera av de svenskar som arbetar med tvistlösning vid IIS är också internationellt verksamma vid WIPO, (the) Asian Domain Name Dispute Resolution Center (ADNDRC) och det amerikanska National Arbitration Forum (NAF). Detta ger en säkerhet i att bedömningen av tvisterna i Sverige blir relativt likvärdig de motsvarande i övriga världen. Jag ser positivt på den utvecklingen med tanke på att den värld vi lever och verkar i är extremt global, kanske speciellt så i Internetsammanhang.

3.3.2 ATF-prövning och tre rekvisit

När någon ansöker om tvistlösning genom ATF-förfarandet hos IIS är det tre rekvisit som är aktuella. Den sökande måste visa att alla tre rekvisiten är uppfyllda för att fallet ska kunna tas emot för avgörande enligt ATF-förfarandet.

Rekvisit 1, Rättighet och förväxlingsbarhet

Sökanden ska visa att han har en rättighet (oftast då ett varumärke eller en firma alternativt ett tidigare registrerat och använt domännamn) som är giltig i Sverige. Dessutom ska sökanden visa att det föreligger någon form av identitet eller förväxlingsbarhet mellan den rättigheten och det ifrågasatta domännamnet.

Rekvisit 2, Ond tro

Vidare ska sökanden visa att den registrerade innehavaren handlade i ond tro när han registrerade eller använde domännamnet.

Rekvisit 3, Berättigat intresse

Slutligen ska sökanden visa att innehavaren inte har en rätt eller ett berättigat intresse till domännamnet.

En svaghet eller begränsning med ATF-förfarandet är att det i princip saknar sanktionsmedel. Tvistlösaren kan inte döma ut ett skadestånd vid varumärkesintrång och han kan inte heller besluta om förbud kopplat till ett

⁷³ www.iis.se/domaner/tvistlosning/for-se-domaner/atf-arenden/

⁷⁴ www.iis.se/domaner/tvistlosning/for-se-domaner/

vite. Ytterligare en svaghet är att den vinnande parten inte genom ATF-beslutet kan få rätt till ersättning för sina kostnader för processen och sitt eventuella ombud.⁷⁵

ATF-förfarandet har å andra sidan primärt två stora fördelar. Dels går förfarandet att genomföra på relativt kort tid, det är snarare fråga om några veckor än månader. Det sker också till en överskådlig och rimlig kostnadsnivå som knappast lär avskräcka någon från processen.

3.3.3 Rättsfall från ATF-förfarandet

På IISs hemsida finns en sammanställning av samtliga fall som registrerats för avgörande enligt ATF-förfarandet. Denna uppdateras i princip i realtid. Från starten 2003 tills nu på våren 2015 finns det sammanlagt 816 noterade fall.⁷⁶ I 623 av dessa har ett beslut träffats, 426 har bifallits och i 197 fall har den sökande fått avslag.

Det är intressant men också underligt att det är så få fall som anhängiggjorts för avgörande enligt ATF-förfarandet. Under samma period som 816 har ansökt om tvistlösning har det de facto registrerats mer än 1,2 miljoner domännamn på .SE. Av dessa 816 är det dessutom knappt 200 som dragits tillbaka. Ett sådant tillbakadragande kan bero på att parterna själva bilagt tvisten redan innan ett avgörande från ATFs tvistlösare startat.

Det är alltså bara i 0,05 % av alla registrerade domännamn som det blir en tvist om bättre rätt till domännamnet. Uttryckt på annat sätt innebär 0,05 % att det blir ett enda tvistigt fall på två tusen registrerade och jag återkommer till denna statistik i avsnittet fyra nedan.

3.3.4 ATF; 2003 till 2011

Under vårterminen 2011 gjorde Louise Kjellberg i sitt examensarbete vid Juridiska Fakulteten i Lund⁷⁷ en studie av de beslut som fattats enligt ATF-förfarandet. Hennes uppsats omfattar alla beslut från starten 2003 fram till och med ärende 461 vilket avgjordes i februari 2011. Kjellberg har i sitt arbete funnit att besluten i ATF-förfarandet är konsekventa samt att en fast och trovärdig praxis utvecklats.⁷⁸

Vid prövningen av ett ärende enligt ATF görs det en prioritering mellan de tre rekvisiten (se avsnitt 3.3.3 ovan) och Kjellberg gör i sitt examensarbete en intressant notering apropå detta.⁷⁹ Om tvistlösaren när han prövar det första rekvisitetet finner att identitet eller förväxlingsbarhet inte föreligger

⁷⁵ Lindqvist & Saletic, Brandnews 2015:1 sid 11

⁷⁶ www.iis.se/domaner/tvistlosning/for-se-domaner/atf-arenden/ den 17 april 2015

⁷⁷ Kjellberg 2011, Alternativt tvistlösningsförfarande

⁷⁸ a.a. s. 2 st. 2

⁷⁹ a.a. s. 38 st. 1

avslutas processen och man går inte vidare med bedömning av de andra två rekvisiten.

Kjellberg är i sin studie positiv till ATF baserat på sin bedömning att det dels föreligger en jämnhet bland besluten och dels att förfarandet kraftigt har förenklat processen med domännamnsvister. Hon ser också att förfarandet har effektiviserat och snabbat på tvisthanteringen samt gör till och med bedömningen att förfarandet kan hålla takten med Internets generella snabba utveckling.⁸⁰

3.3.5 ATF; 2011 till idag

Vid genomgång av ATF-fallen från januari 2011⁸¹ fram till mitten av april 2015 kan först konstateras att antalet anhängiggjorda fall är relativt konstant. I tabellen nedan framgår att från starten 2003 är totalt 816 fall listade och det har fattats 623 beslut. Av dessa har 426 bifallits medan 197 har fått avslag.⁸² Under åren 2011 till idag har 278 beslut (av 623) fattats varav 187 bifallits och 91 fått avslag.

<u>År</u>	<u>Beslut,</u> <u>antal</u>	<u>Bifall,</u> <u>antal</u>	<u>Bifall,</u> <u>%</u>	<u>Avslag,</u> <u>antal</u>
2015	17	12	71 %	5
2014	59	43	73 %	16
2013	67	49	73 %	18
2012	66	44	67 %	22
2011	69	39	57 %	30
2011 – 2015 hela perioden	278	187	67 %	91
2003 – 2015 hela perioden	623	426	68 %	197

I tabellen syns tydligt att antalet beslut per år är relativt konstant och en svag ökning av andelen bifall under de senaste åren kan också spåras.

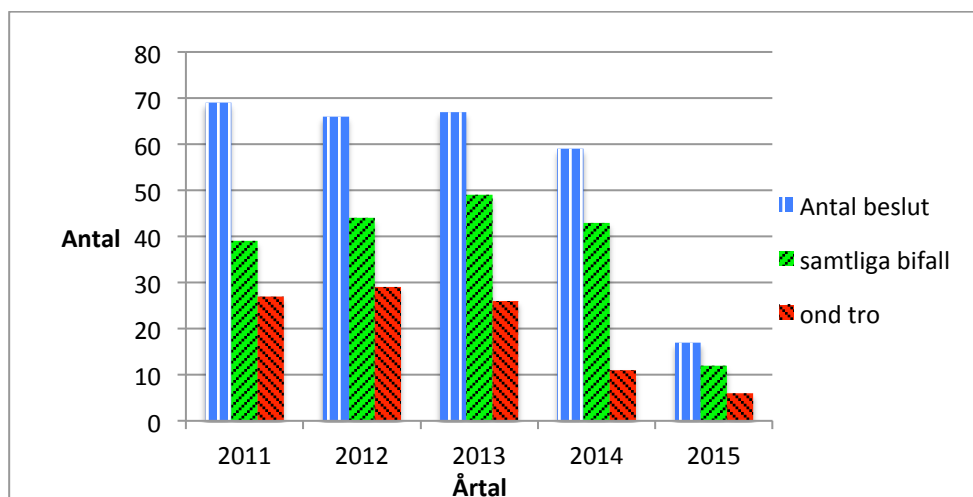
Det är vidare intressant att studera på vilka grunder som tvistlösarna meddelar bifall respektive avslag på ansökningar. Det finns sex listade grunder varav t.ex. ”ond tro” är den mest framträdande följd av ”berättigat intresse”. De andra grunderna är betecknade ”Kännetecken med rättsgrund i Sverige”, ”Likhetsbedömning”, ”Medgivande” och ”Medgivet”. Tvistlösarna kan ange flera grunder samtidigt i sina beslut och därför går det inte att göra en statistiskt helt strikt sammanställning. Däremot är siffrorna

⁸⁰ Kjellberg 2011, s. 41 avsnitt 5.3 st. 1

⁸¹ Kjellberg, Louise har också med några fall från 2011 års första månader, varför hennes urval till en marginell del överlappar mitt eget

⁸² All statistik från www.iis.se/domaner/tvistlosning/for-se-domaner/atf-arenden/

tillräckligt tydliga för en diskussion och i nedanstående diagram framgår att ”ond tro” är den angivna grunden (alternativt en av de angivna grunderna) till bifall i flertalet beslutade fall under perioden januari 2011 till april 2015 (undantaget 2014).

Det syns också tydligt att den andel av bifallen som tvistlösaren markerat med ”ond tro” sedan 2012 minskar relativt kraftigt i förhållande till samtliga bifall. Antalet beslut visar under dessa år också en svag minskning. När material från ytterligare några års tvistlösningar finns tillgängligt blir det intressant att se om de trenderna håller i sig, kanske som en uppföljning av Kjellbergs⁸³ arbete.

3.4 Registrerade varumärken och domännamn

Det råder i princip ingen tvekan om att ett registrerat varumärke, i den eller de klasser det är registrerat, är ensam bärare av rätten att använda varumärket i näringsverksamhet. Det är också tveklöst så att ett registrerat varumärke i juridiken betraktas som en egendom, som t.ex. kan utmätas.

Det är däremot en vanlig missuppfattning att en registrering av ett domännamn medför att detta erhåller ett immaterialrättsligt skydd på liknande sätt och grunder som registreringen av ett varumärke gör.

3.4.1 Varumärke och immaterialrättsligt skydd

Den som vill försäkra sig om att ett varumärke får ett immaterialrättsligt skydd måste alltså låta registrera detta, antingen i det svenska varumärkesregister som förs av Patent- och Registreringsverket⁸⁴ eller som

⁸³ Kjellberg 2011, Alternativt tvistlösningsförfarande

⁸⁴ VmL 2010, kap 1 § 6

ett Europavarumärke. Denna möjlighet finns för alla varor och tjänster som någon, privat eller juridisk person, tillhandahåller i en näringsverksamhet.⁸⁵

Det finns viktiga och avgörande skillnader när jämförelsen görs mellan registreringen av ett varumärke och motsvarande registrering av ett domännamn.

Avseende domännamn kontrollerar den registrerar man valt endast ”tecken-för-tecken” för att se om någon annan har registrerat exakt samma domännamn tidigare. Skulle så vara fallet, trots att en noggrann sökande kan kontrollera väldigt mycket i ”WHOIS”-registren, kan den sökande välja att lägga till ett tecken och därmed åstadkomma ett registreringsbart domännamn (se ovan under avsnitt 3.2.2 om mitt eget ”brunander.se” respektive det möjliga ”brunander1.se”).⁸⁶

Vid nyregistreringen av ett varumärke, och då gäller det i detta examensarbete, främst ordvarumärken kontrolleras inte bara den exakta överensstämmelsen tecken-för-tecken utan också om det kan föreligga en förväxlingsbar likhet med annat registrerat varumärke. Sådan förväxlingsbarhet kontrolleras mot de klasser ansökan gäller samt närliggande klasser och bedömningen görs på flera olika grunder.

3.4.2 Varumärken, domännamn & gällande lag

Det finns en intressant aspekt att peka på när det gäller digniteten av den lagstiftning eller motsvarande som är aktuell vid registrering av domännamn respektive registrering av varumärke.

För registrering av ett domännamn under toppdomänen .SE finns den gällande versionen av Registreringsvillkor som IIS utfärdat den 9 mars 2009. Det är också värt att notera att den gällande lagstiftningen från EU uttalat endast gäller för toppdomänen .EU.⁸⁷

För registrering av ett varumärke finns en lagstiftning på en helt annan nivå. Nedanstående är ett utdrag ur författarens uppsats ”Varumärkesmässig användning av annans varumärke” från kursen JUZN01 höstterminen 2014 vid Juridiska Fakulteten, Lunds Universitet. Ämnet för den kursen handlade om att ett företag tog en konkurrents (tillika en av marknads-ledarna) varumärke och använde detta i sitt eget marknadsföringsmaterial.⁸⁸ Jag skrev då om gällande lagstiftning för varumärken:

Den svenska lagregleringen om varumärken har sedan 1960 funnits i Varumärkeslagen 1960:644 (VmL 1960), vilken sedan 1 juli 2011 ersattes av Varumärkeslagen 2010:1877 (VmL 2010).....ersattes den 22 oktober

⁸⁵ VmL 2010, kap. 1 § 1

⁸⁶ Se vidare under avsnitt 4.6

⁸⁷ Se avsnitt 2.3 ovan

⁸⁸ Mål T 301-12 i Högsta Domstolen, 9 juli 2014

2008 av Europaparlamentets och Rådets Direktiv 2008/95/EG (Andra Direktivet) och detta är en kodifiering av det tidigare Första Direktivet tillsammans med EU-domstolens samlade praxis inom området.

Den europeiska lagstiftningens direktiv har följaktligen varit gällande för Sverige sedan vi gick med i EU 1995 och VmL 2010 är idag en spegling av Andra Direktivet inklusive EU-domstolens samlade praxis.

Domännamn registreras alltså på basis av ett relativt enkelt regelverk från en stiftelse medan det för registreringen av ett varumärke finns en mycket tyngre svensk och europeisk lagstiftning samt dessutom en omfattande och mångårig praxis.

3.5 Nya toppdomäner – nya former av skydd

Utvecklingen inom området domännamn går väldigt fort och bland annat på grund av marknadens önskemål lanseras det kontinuerligt nya toppdomäner. Just nu (21 april 2015) finns det på ICANNs hemsida detaljerad information om den s.k. ”sunshine”-perioden för de kommande toppdomänerna .PORN, .ADULT, .MOVIE, .MARKETS samt .PHARMACY.⁸⁹ Det förefaller självklart att för en del av dessa krävs det helt andra former av skydd än för andra. Det skiljer sig också från vad som krävdes för de ursprungliga generiska och nationella toppdomänerna. Detta förändrade skydd kan dels lösas genom att registreringsvillkoren anpassas för olika toppdomäner och dels genom att man justerar registreringsavgiften till en sådan hög nivå att enbart de ”seriösa” aktörerna finner det värt att registrera sig. I fallet med .PORN känns det tveksamt att finna vad allmänheten skulle betrakta som seriösa aktörer.

En helt annan utveckling av behovet av nya toppdomäner stod världens allra största bolag för. Det kan sannolikt bero på en trängsel på .COM-domännamn. Ansvariga organisationer beslutade att introducera möjligheten att registrera ett bolagsnamn eller liknande som toppdomän, exempelvis .VOLVO, .APPLE eller .KODAK. För att minimera risken för registreringar i antingen ”ond tro” eller med andra icke önskvärda motiv belade man dessa möjliga toppdomäner med extremt höga registrerings- och årsavgifter.⁹⁰ Samtidigt som de höga avgifterna kan hålla borta många tveksamma aktiviteter kan de stora summorna naturligtvis dra till sig andra typer av illegala aktiviteter.

⁸⁹ Se skärmbild ”Sunrise periods” i bilaga B p. 1; newglds/icann/org

⁹⁰ Nyman 2013, s 20

3.6 Avregistrering och överföring av domännamn

Det finns en mängd naturliga skäl till varför man inte önskar ha kvar ett domännamn och väldigt förenklat räcker det med att innehavaren meddelar sitt önskemål till sin registrar. Antingen önskar man att domännamnet inte ska finnas kvar och då begär man avregistrering. Avregistrering innebär också att domännamnet efter en period blir tillgängligt för någon annan. Exempelvis redovisas på IISs hemsida vilka domännamn som kommer bli tillgängliga samt när de blir det. Ett annat alternativ är att man begär överföring av rättigheten till domännamnet till någon annan efter en helt legal överenskommelse.⁹¹ Det är dock värt att notera att sådana åtgärder inte kan genomföras om domännamnet är föremål för ett pågående ATF-förfarande eller en förhandling i allmän domstol.⁹²

3.6.1 Deaktivering och avregistrering

I IISs registreringsvillkors sjätte punkt listas de fall då en registrering, eller tilldelning, av ett domännamn, mot innehavarens vilja, upphör genom deaktivering eller avregistrering. Detta sker t.ex. om innehavaren inte fullgör sin skyldighet att lämna begärda uppgifter eller om domännamnet inte förnyas.

Avregistrering kan också följa på ett avslutat ATF-förfarande eller på dom i allmän domstol. Med dom kan i dessa fall även andra beslut med rättskraft i Sverige likställas, se dock avsnitt 3.6.2 nedan om åklagaren och Pirate Bays domännamn.

3.6.2 Förverkande av domännamn

Frågan om vilken typ av rättsfigur ett domännamn faktiskt är och om ett sådant kan förverkas har aktualiserats nu under våren 2015 då ett fall från 2013, där en svensk åklagare har begärt att två domännamn ska förverkas, fått ny aktualitet.⁹³ Åklagaren anser att domännamnen är hjälpmedel för den brottsliga verksamhet som anses pågå på domänen samt att domännamnen (eller rätten till desamma) faktiskt utgör sådan egendom som kan förverkas.⁹⁴ ”Ett domännamn är ett hjälpmedel för en sajt. Används sajten för brottslig verksamhet så är domännamnet ett brottshjälpmedel”, säger åklagaren. I detta fall har åklagaren också tagit med IIS i sin begäran, då de i sin egenskap av domänadministratör alltså skulle tillhandahålla ett ”brottsredskap”.

⁹¹ IISs registreringsvillkor p. 5.1.5 och 5.1.6

⁹² a.a. p. 6.4 b

⁹³ Svensk kammaråklagare Fredrik Ingblad mot Pirate Bay samt mot .SE (Ärende nr AM-42132-11) daterat 30 april 2013. Se skärmbild Aftonbladet, förverkande, bilaga B p 2

⁹⁴ Åklagarens talan; AM-42132-11, p. 2

I avsnitt 3.2 och 3.2.1 ovan redogör jag för att ett domännamn faktiskt, enligt skaparna av DNS, bara är ett förenklat sätt att peka ut vägen till en dators IP-adress. IIS använder sig av exakt detta resonemang i sitt svar på åklagarens talan och anger vidare att ett domännamn inte kan vara vare sig ett föremål eller ett brottsredskap, och följaktligen kan det inte heller förverkas.⁹⁵ I ett inlägg på sin blogg jämför IISs VD, Danny Aerts, åklagarens begäran om förverkande av ett domännamn med den osannolika begäran att en gatunamnskylt skulle tas ner endast på grund av att ett brott blivit begånget i ett hus på gatan.⁹⁶

Med tanke på att åklagaren kom med sin begäran redan 2013 är det märkligt att fallet fått förnyad aktualitet nu under våren 2015. En tänkbar orsak kan vara att inte tillräckligt mycket har skett och att ”någon” därför blåst liv i saken igen. Utvecklingen av detta rättsfall blir intressant att följa, speciellt om den utvecklingen kan medföra klarhet i om en av dessa diametralt motsatta uppfattningar om ett domännamns existens är riktig.

⁹⁵ www.iis.se/docs/B6463-13-Akl-v-SE-svaromal-2013-06-04.pdf

⁹⁶ Aerts, Danny 20130515, Blogg: Att tvinga bort domännamn hjälper inte; www.iis.se

4 Analys

4.1 Drivs Internet ideellt eller politiskt?

ISOC är en ideell och opolitisk organisation med bas i USA som drivs helt utan vinstsyfte. Samma förhållande gäller för ICANN. Det är en intressant notering att två för Internet så centrala organisationer är både amerikanska och samtidigt helt inriktade på att verksamheten ska vara ideell. WIPO är en organisation under FN och man kan förutsätta att den också har en ideell bas för sin verksamhet och en form av idealitet som ledstjärna.

Både ISOC och ICANN har idag också en dominerande ställning inom den globala Internetvärlden. ISOC har cirka 125 avdelningar som kallas ISOC-chapters.⁹⁷ Dessa chapters har ett stort inflytande på hanteringen av Internetrelaterade frågor på den regionala och nationella nivån. Ett exempel på detta är att ISOC-SE utser både ordföranden och ett par av medlemmarna i IISs styrelse. På så sätt går också ideella basen vidare till den svenska ”Internetorganisationen” genom det regelverk som gäller för IIS verksamhet.

Detta ska jämföras med det annorlunda och om man så vill, tydligt politiserade grepp som EG tagit om sin toppdomän .EU. I avsnitt 2.1 ovan redovisas att redan i förordningen om inrättandet av toppdomänen .EU har EGs lagstiftare beslutat att det är EU-kommissionens ansvar att utse registreringsenhet och föreskrifterna för hur den enheten ska arbeta.

Vid en enkel jämförelse i vårt omedelbara närområde kan man också finna stora skillnader mellan länderna. I Sverige är det en ideell stiftelse utan vinstsyfte som ansvarar för .SE-domänen. Den danska toppdomänen .DK administreras av en ideell förening som heter Dansk Internet Forum (DIFO) medan det är den norska staten genom ett bolag, Norid, som administrerar .NO. I Finland ligger administrationen av .FI direkt hos staten eftersom det är Kommunikationsverket (deras motsvarighet till PTS) som ansvarar.⁹⁸

Beskrivningen av den globala Internetorganisationen som en alltigenom ideell verksamhet stämmer inte helt, även om ISOC och ICANN har huvudansvaret. Baserat bland annat på den historiska utvecklingen av Internet i olika regioner kan också vinstdrivande företag finnas med bland de centrala administratörerna. Två tydliga exempel på det är att både .COM och .NET administreras av ett börsnoterat amerikanskt företaget.⁹⁹

I slutet av februari 2015 avgjordes en i detta sammanhang central fråga på ett mycket spännande sätt. Den amerikanska myndigheten Federal

⁹⁷ www.internetsociety.org/who-we-are/chapters/chapters-ii/find-chapter

⁹⁸ Raunio 2009, s. 19

⁹⁹ a.a. s. 18

Communications Commission (FCC) uppgraderade då Internets status till att bli infrastruktur av allmänintresse. Omröstningen hade föregåtts av mycket diskussioner på den amerikanska marknaden. Den nya statusen för Internet i USA innebär att den amerikanska staten nu kan stifta lagar och andra regler för internettrafiken.¹⁰⁰

Man kan lätt förstå att det kontinuerligt krävs en hel del strategiskt arbete från många håll för att ICANN och ISOC ska lyckas få alla aktörer att dra åt samma håll.

4.2 Är Internet till för alla?

Det finns många tydliga tecken på att tillgängligheten till Internet är en politisk fråga på global nivå. Generellt är världssamfundet i vid bemärkelse eniga i sin strävan att skapa möjligheter för att alla världsmedborgare ska ha tillgång till Internet.

ISOC anger sin egen avsikt och målsättning med utvecklingsarbetet av Internet väldigt tydligt. Kort och gott presenterar man sin vision till att vara ”The Internet is for Everyone”. Inom ISOC uttrycks också (fritt översatt av författaren) ”att genom att koppla ihop världen, samarbeta med andra och förespråka allas tillgång till Internet skall det vara ISOCs strävan att göra världen till en bättre plats”.¹⁰¹

IIS har, liksom ISOC, en överordnad målsättning för Internet i Sverige och det är att alla ska kunna ta till vara möjligheterna med Internet. IIS har uttalat ett motto som ska gälla för alla deras utvecklingsprojekt och det är ”Internet för alla”.¹⁰² Mot bakgrund av att IIS ansvar omfattar Sverige och att, i princip, nästan alla i Sverige har tillgång till en dator eller smart mobiltelefon kan ett delmål om ”allas” tillgänglighet anses uppfyllt och mottot får leva vidare till pågående och kommande projekt.

Tillgängligheten till Internet är också ett mått på olika länders interna utveckling samt respektive regerings öppenhet gentemot medborgarna och mellan desamma.

Dessa mycket tydliga ambitioner om allmän tillgänglighet kan ställas mot att myndigheterna i vissa länder, som till exempel Kina och Nordkorea. Där bedömer politikerna tydligen att det finns för stora risker med allas tillgång till Internet och att en sådan hotbild måste hanteras. Därför använder sådana länder sig ibland av den tekniska möjligheten och lägger spärar på antingen hela eller delar av specifika hemsidor. Alternativt spärar man av hela tillgången till Internet såväl lokalt som globalt.

¹⁰⁰ Jonasson, Måns 20150227, Blogg ”Amerikanska PTS har valt sida”, www.iis.se/om

¹⁰¹ www.internet-society.org/who-we-are/

¹⁰² www.iis.se/om/

4.3 Topppdomänerna .SE och .EU

.SE då och nu

Antalet registrerade domännamn på toppdomänen .SE har ökat med cirka hundra tusen (ca 10 %) ¹⁰³ sedan 2011 och under våren 2015 finns det ungefär 1,2 miljoner registrerade domännamn. ¹⁰⁴ Det är troligt att antalet .SE-domännamn hade varit markant många fler om inte registreringsmöjligheterna hade varit så kraftigt begränsade i slutet av 1990- och början av 2000-talet. Under flera år sedan .SE:s start 1986 var det bara svenska registrerade aktiebolag (se avsnitt 3.2.2 ovan) som fick registrera domännamn under .SE. ¹⁰⁵ En följd blev att många andra svenska företag som t.ex. handelsbolag och enskilda firmor samt privatpersoner hittade till andra mer tillgängliga toppdomäner. Detta kan troligen vara en av orsakerna till att .NU mer eller mindre blev en svensk toppdomän. Sedan en tid administreras faktiskt .NU av IIS.

Sedan mitten av 1990-talet är .SE öppen för alla och i IISs registreringsvillkor finns idag ett fåtal begränsningar av registreringsbarheten, såväl vad som vem som kan registrera. Förutom att man ska vara först är egentligen den enda begränsningen att en sökande ska ha ett person- eller organisationsnummer, eller alternativt kunna identifieras på ett annat likvärdigt sätt. ¹⁰⁶ I tillägg till detta får det som någon vill registrera på .SE inte vara vilseledande och det får ganska naturligt inte heller bryta mot svensk lag.

En jämförelse mellan .SE och .EU

När man gör en jämförelse mellan antalet domännamn på .SE och på .EU framstår .SE som relativt stor och väl täckande sitt geografiska område. .EU verkar däremot mycket mer begränsad eftersom där inte finns mer än cirka 3,6 miljoner domännamn under den toppdomänen. ¹⁰⁷ En förklaring kan säkert ligga i det faktum att alla privata och juridiska personer med möjlighet att nu registrera .EU-adresser också sedan tidigare haft möjlighet att registrera till exempel .FR, .DE, .NL respektive .SE (för länderna Frankrike, Tyskland, Nederländerna och Sverige). Det är förmodligen bara när företag och andra vill förstärka medvetenheten om att de är europeiska som de registrerar ett domännamn på .EU. Ett annat skäl att registrera ett .EU-domännamn kan vara att säkerställa en tydligare kontroll över sitt eget domännamn eller annat kännetecken.

¹⁰³ Wass 2011, s. 7

¹⁰⁴ www.iis.se/

¹⁰⁵ Wass 2011, s. 8

¹⁰⁶ IISs registreringsvillkor, punkt 3.1.1

¹⁰⁷ www.eurid.eu/sv/om-eurid/fakta-siffror

4.4 Varumärke och immaterialrättsligt skydd

Enligt svensk lag är ett varumärke bärare av ett immaterialrättsligt skydd som gäller alla former av användning så länge som det sker i någons näringsverksamhet. Om någon är rättmätig innehavare av ett registrerat varumärke har denne i princip en ensamrätt till användningen av varumärket i näringsverksamhet. Detta gäller dessutom inte bara själva varumärket som sådant utan all användning av något som kan vara förväxlingsbart med varumärket är inbegripet i skyddet. Är det däremot inte fråga om näringsverksamhet finns det heller inget immaterialrättsligt skydd.

Det finns tillfällen där en varumärkesinnehavares ensamrätt kan bli föremål för inskränkningar. Varumärken delas in i klasser och skyddet omfattar användning i samma samt närliggande klasser. Man kan som varumärkesinnehavare dessutom tvingas stå ut med att någon annan, i sin näringsverksamhet, använder sig av ens varumärke men vid sådan användning får det inte finnas någon risk alls för förväxling av ursprung.¹⁰⁸ Att på ett tillförlitligt sätt korrekt ange en varus ursprung är en av varumärkets primära uppgifter.

Jag återvänder till min uppsats på kursen JUZN01¹⁰⁹ och gör ytterligare ett utdrag som visar att det immaterialrättsliga skyddet för ett varumärke inte är totalt. I mina slutsatser står:

En varumärkesinnehavare kan inte, trots det absoluta skyddet i VmL 2010¹¹⁰ och Andra Direktivet¹¹¹, hindra någon från att använda sitt varumärke så länge som användandet sker på ett sätt som står i överensstämmelse med vad som betraktas som god affärsed. Motsatsvis har man alltid rätt att använda sig av annans varumärke under samma förutsättningar.....

Risken för förväxling av ursprung görs alltid i en egen individuell bedömning.....

Om man anser att ens varumärke använts på sådant sätt att någon avfunktionerna skadats skall man ha tydligt och tillräckligt underlag för att kunna visa på den skadan. Renommésnyltning är en sådan skada.....

Man ska självfallet bevaka hur andra använder ens varumärke och man ska vara mycket väl förberedd om eller när man tar ett fall till domstol.

Samma regler och samma begränsningar gäller när någon använder sig av någon annans ordvarumärke på Internet, oavsett om det är som domännamn eller som ordvarumärke. I min utredning av Layher-fallet¹¹² blev det också tydligt att om Monzoon AB hade lagt till en enkel hänvisning till korrekt varumärkesinnehavare (Layher AB) skulle Monzoon AB ha kunnat

¹⁰⁸ HDs domskäl i mål T 301-12, 9 juli 2014

¹⁰⁹ Brunander 2014, Varumärkesmässig användning av annans varumärke; slutsatser

¹¹⁰ VmL 2010 § 11

¹¹¹ Rådets Direktiv 2008/95/EG, förord nr 11

¹¹² Mål T 301-12, avgjort i HD 9 juli 2014

undanröja nästan all risk med den ifrågasatta användningen av Layhers varumärke.

Det finns ingen anledning att tro att detta har ändrats och till den som avser att i näringsverksamhet över Internet använda sig av någon annans varumärke, tillika domännamn, kan jag rekommendera utnyttjandet av både försiktighet och eftertänksamhet. Wass citerar¹¹³ en text från PRV som väldigt tydligt understryker den uppfattningen.

Ett ordvarumärke har alltså en mycket starkare ställning än ett domännamn, framförallt i samtliga former av näringsverksamhet.

4.5 Varumärke och rättighetsintrång

Vid en jämförelse av om någon skulle göra intrång i en varumärkesrättighet syns en mycket tydlig skillnad vilken också visar på varumärkets mycket starkare ställning jämfört med domännamnets. I VmL¹¹⁴ finns det ett skadeståndsansvar till och med för den som utan uppsåt eller oaktsamhet gör ett intrång i någon annans varumärkesrättighet.

Varumärkesskyddet gäller vid näringsverksamhet och aktsamhetskraven kan ställas högre på näringsidkare än på privatpersoner. Det innebär i sin tur att det ligger närmare till hands att bedöma varumärkesintrång som vårdslösa och de intrången därmed löper en högre risk för skadeståndsansvar.

4.6 Domännamn och skydd

Registrerade domännamn är trots registreringsförfarandet inte bärare av något immaterialrättsligt skydd. I princip gäller istället endast att den som är först med att registrera ett domännamn också är den rättmätige innehavaren av det. Gentemot nyttillkommande men ännu inte registrerade domännamn har de en prioriterad situation enligt den ovan beskrivna förtursprincipens första steg.

En utvidgning och förstärkning av det skydd som följer med ”först-till-kvarn”-principen är att innehavaren av ett domännamn, registrerat på en existerande toppdomän, också har en typ av förtur vid introduktionen av nya toppdomäner. Detta andra steg sker med användning av ”sunshine”-perioder.¹¹⁵ Dessa redovisas i avsnitt 3.2.4 ovan och ger innehavarna av redan registrerade domännamn förtur till samma domän på den nya tillkommande toppdomänen men bara under en begränsad tidsperiod.

¹¹³ Wass 2011, sid 40 vänster spalt. Texten finns i sin helhet i bilaga B, punkt 1.

¹¹⁴ SFS 2010:1877, kap 8 § 4 st 2

¹¹⁵ www.eurid.eu/sv/om-eurid/eu-tidsaxel. Se också fotnot 68; ”newglds.icann.org”

Principen att den rättmätige innehavaren av ett domännamn är den som först registrerat det är lätt och enkel att ta till sig. Det är samtidigt nästan lika enkelt att finna tillfällen när dessa enkla regler inte fungerar tillräckligt väl.

En risk för konflikt uppstår ofta när ett efternamn också är och används som ett varumärke. Wass tar i sin bok¹¹⁶ upp den möjliga konflikten mellan telefonbolaget Ericson AB och den fiktive personen Niklas Ericson och ställer frågan om vem som har bättre rätt till domänen Ericson.se. Jag ansluter mig till Wass uppfattning och anser också att det är en fråga som faktiskt inte har något självklart svar. Om den skulle hamna i ett ATF-förfarande är det inte heller självklart att varumärkesinnehavaren kan visa att alla tre rekvisiten är uppfyllda.¹¹⁷

Det amerikanska medicinbolaget Johnson & Johnson visar på ett smart sätt hur man kan undanröja hela risken för domännamnskonflikter med personer samt en mängd andra bolag över hela världen. Det finns oräkneliga personer i världen som heter Johnson och mängder med bolag som har Johnson eller till och med Johnson & Johnson i sitt namn. Det amerikanska bolaget har helt enkelt valt ett domännamn (jnj.com)¹¹⁸ som då skrivs på samma sätt som man uttalar bolagets ”smeknamn” J&J.

4.7 Domännamn och rättighetsintrång

Det finns en märklig skrivning i avdelning 4 i IISs registreringsvillkor som handlar om Innehavarens skyldigheter. I punkten 4.2.1 anges att det är innehavaren av ett domännamn som har den totala skyldigheten att säkerställa att ett valt domännamn inte gör intrång i någon annans rättighet.

Den exakta texten lyder i citat ”Innehavaren är vid var tid skyldig att se till att det valda Domännamnet inte utgör intrång i annans rättighet...”. Läser man denna text exakt som den är skriven inträder skyldigheten vid, men inte före, samma tidpunkt som den sökande får bekräftad tilldelning av ett ansökt domännamn. Jag är säker på att IIS avsikt är att denna skyldighet ska omfatta även den som ansöker om ett domännamn, (se ordet ”valda” i citattexten). Det skulle i sådant fall innebära att innehavaren av en ansökan om domännamn har samma skyldighet som innehavaren av ett domännamn. Detta förefaller troligt, speciellt med tanke på de förhållandevis tillgängliga ”WHOIS”-registren.

Det är dessutom så att det helt saknas en sanktionsmöjlighet gentemot den innehavare som inte fullgör denna skyldighet enligt punkt 4.1.2. I avdelning 6 i registreringsvillkoren redogörs för domänadministratören .SEs möjligheter att avregistrera respektive deaktivera ett tilldelat domännamn.

¹¹⁶ Wass 2011, sid 39

¹¹⁷ Se avsnitt 3.3.2 ovan

¹¹⁸ www.jnj.com/

Det finns ingen sådan möjlighet mot en innehavare som inte uppfyller punkten 4.1.2 och det står inte någonting alls om att kunna avslå en ansökan om skyldigheten inte fullgjorts. IIS borde enligt min mening skriva om sina villkor med ett förtydligande.

4.8 Domännamn och legala ekonomiska aspekter

Det kraftigt ökade utnyttjandet av och trafiken på Internet innebär också att ett domännamn antingen redan kan vara eller kommer senare att bli bärare av stora kommersiella värden. Detta gäller naturligtvis i än högre grad när ett domännamn är identiskt med någons registrerade varumärke. Att domännamn har ett stort ekonomiskt värde öppnar upp för såväl helt legitima affärer med ibland stora ekonomiska belopp inblandade som också mer eller mindre kriminella aktiviteter.¹¹⁹

Det finns ett flertal legala ekonomiska aspekter som man kan lägga på domännamn. Den allra första är den registreringsavgift som utgår vid nyregistrering av ett domännamn och den förnyelseavgift som oftast årsvis debiteras innehavaren. Dessa avgifter är naturligtvis helt legitima och följer ofta på självkostnadsnivå någon form av ideellt spår. I och med att dessa avgifter är så begränsade lever IIS också i den aspekten upp till sin devis ”Internet åt alla”.

En utvidgning av avgiftsfrågan rör de extremt höga avgifter som vissa toppdomäner belagts med, se avsnitt 3.5 ovan. Om ett flertal sådana toppdomäner registreras skapas intäkter i hela kedjan som kraftigt kan förändra de ekonomiska möjligheterna för de ideella organisationerna som idag styr över Internet. Om det visas att intäkter på den nivån är åtkomliga kan det förmodligen också skapa ett intresse från såväl privata som politiska aktörer att bli mer delaktiga i utvecklingen av det globala Internet och DNS.

Det finns också en helt legal handel med domännamn där två parter kan komma överens om att överföra ett domännamn mot betalning. Sådana överenskommelser sker frekvent och kan uppgå till relativt stora belopp. Ett svenskt välkänt fall involverar Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap (MSB) samt en städfirma i Märsta. Städfirman hade helt legitimt registrerat msb.se (Märsta städbolag?). MSB upptäckte att de fick mycket stora problem med att elektronisk post kontinuerligt skickades till fel adress och den lösning som till slut återstod var att myndigheten köpte domännamnet från städfirman för, enligt uppgift, 950 000 kr.¹²⁰

Domänadministratören .SE har också visat på ytterligare en legal ekonomisk aspekt då man under slutet av 2014 utvidgade sin affärsmodell och lade ut drygt 300 nya huvuddomäner under .SE till auktion på auktionssajten

¹¹⁹ Se avsnitt 3.2.3 ovan om registrering i ond tro

¹²⁰ Rindforth 2010, sid 8, 3e spalten

Tradera. Enligt Svenska Dagbladets nätupplaga¹²¹ inbringade försäljningen av enbart huvuddomänen .TV.SE drygt 2 miljoner kronor.

4.9 Domännamn och ATF-tvister

I avsnitt 3.3.3 till och med 3.3.5 ovan redovisas bland annat det antal ansökningar, beslut, bifall och avslag som hanterats av ATF-förfarandet sedan det startade år 2003 fram till mitten av april 2015.

Det har fattats beslut i 623 fall vilket i genomsnitt motsvarar drygt ett beslut per vecka sett över hela perioden. Jag har ovan gjort noteringen att detta motsvarar en marginell mängd. Bifall har beslutats i drygt två tredjedelar av ärendena och andelen bifall visar en svagt stigande trend.

Under de drygt fyra senaste åren är ”ond tro” den största orsaken till att ATF-ansökningar bifallits, men den orsaken har en minskande trend. Då flera orsaker kan anges som grund till samma beslut blir den statistiska utvärderingen av endast en orsak inte helt tydlig.

Utan att gå in i detaljer men baserat på totala antalet ärenden samt antalet bifall ansluter jag mig till Kjellbergs uppfattning om att besluten i ATF-förfarandet fortsatt följer en konsekvent linje.¹²² Under de senaste drygt fyra åren sedan 2011 har inte tillräckligt antal ärenden avgjorts för att tillförlitligt kunna kommentera praxis utveckling.

¹²¹ Svenska Dagbladets nätupplaga 2014 12 12 kl 11,47, skärmavbild bil A p 3

¹²² Jämför fotnot 78 på sid. 28

5 Slutsatser

Internet, ideellt eller politiskt

Majoriteten av den centralt placerade globala ledningen av Internet utgörs fortfarande av organisationer som i huvudsak arbetar ideellt och utan vinstintresse. En trend som kan spåras är att den politiska världen blir mer intresserad av att flytta fram sina positioner. Mitt första exempel på det är att EU-kommissionen har ett centralt ansvar för toppdomänen .EU avseende både utformningen av dess regelverk och att utse registreringsenhet. Mitt andra exempel är att FCC helt nyligen har beslutat att Internet i USA uppgraderas till ”infrastruktur av allmänintresse” vilket ger den amerikanska lagstiftaren väsentligt ökade möjligheter. Generellt finns i många toppdomäners regelverk en möjlighet för respektive regering eller motsvarande organ att ta över ansvaret för sin toppdomän vid fara för nationen.¹²³ Det finns en risk att politiker kan frestas att låta en sådan paragraf omfatta även politiskt baserade frågor. Jag tror inte att den risken är stor i Sverige.

Jag anser dessutom att strukturerna med Internet och DNS är så utspridda över världen att styrkan i den spridningen ger en allmän motståndskraft mot att politiker någonstans skulle försöka ta ett för stort grepp om sin del. (Av egen erfarenhet vet jag att man kan läsa Göteborgs-Posten i Kina via en s.k. VPN-tunnel från Finland).

Jag anser inte att risken är stor för att Internet och toppdomänerna tas över av den politiska världen och jag tror att det är bra att de ideella organisationerna får ha ett fortsatt övergripande ansvar. Internets framtid globalt gynnas bäst av en ickekommersiell och ickepolitisk organisation.

Domännamn och tvister

Det finns genom det svenska ATF-förfarandet, och motsvarande utländska UDRP-förfaranden, ett bra system för att fånga upp de fall när någon med bättre rätt till ett domännamn inte fått det tilldelat till sig. ATF-förfarandet är snabbt och kostnaden avskräcker inte från att använda sig av förfarandet om behovet är tillräckligt stort. Antalet fall som anmäls till ATF-förfarandet minskar sakta vilket kan tolkas så att antalet felaktigheter också minskar. En annan orsak kan vara att kunskapen om vad ett domännamn är ökar och att ett alternativ väljs istället för en tvist. (I mitt exempel kunde ”brunander1.se” fungerat lika väl om brunander.se varit upptaget).

Har svenska domännamn ett immaterialrättsligt skydd?

Ett registrerat domännamn är, tekniskt sett, en vägvisare till en dator eller annan enhet på en korresponderande IP-adress. Domännamnet har i princip bara en funktion och det är att vara ett enklare sätt att komma ihåg Internetadressen till en dator eller annan liknande enhet som någon vill komma i kontakt med. Det registrerade domännamnet får i denna funktion

¹²³ SFS 2006:24, § 14, som jämförelse.

inget immaterialrättsligt skydd och är inte bärare av någon immaterialrättslig rättighet.

Fortsatt finns det ändå många missuppfattningar om dels hur (och med det förstås nog främst själva registreringsförfarandet) och dels när (vid vilken tidpunkt) samt slutligen om ett domännamn får immaterialrättsligt skydd och i vilken egenskap det i så fall skulle få sådant skydd.

Det är inte ovanligt att ett domännamn utgörs av innehavarens registrerade varumärke eller hans firma. Ett domännamn kan också vara en titel eller en slogan vilka ibland kan bli eller jämföras med ett inarbetat varumärke. Dessa domännamn får då immaterialrättsligt skydd på grund av statusen i denna sin andra egenskap, alltså som registrerat eller inarbetat varumärke alternativt som firma men inte som domännamn.

För att åskådliggöra att domännamn inte har något immaterialrättsligt skydd kan detta exempel fungera. En person A har på helt korrekt sätt låtit registrera domännamnet abc.se. A är i alla aspekter den rättmätige innehavaren av domännamnet och som sådan är han den ende som kan använda det som domännamn. Det finns ingenting som hindrar att en annan person B registrerar ordet abc som varumärke en månad senare. Det finns dessutom en risk för person A att person B senare kan ifrågasätta registreringen av domännamnet.

Detta har också PRV noterat i följande utdrag.¹²⁴

Enbart en domännamnsregistrering ger ingen ensamrätt att använda ett ord som ett kännetecken för varor eller tjänster. Den som har en domännamnsregistrering kan därför inte hindra andra från att använda ett identiskt ord i andra sammanhang. En domännamnsregistrering är alltså inte att jämföras med en varumärkesregistrering eller ett inarbetat varumärke.

Min slutsats är att domännamn på toppdomänen .SE inte har något immaterialrättsligt skydd. En förlängning på det svaret är att jag inte heller anser att domännamn i dagsläget behöver ett sådant skydd.

Avslutningsvis vill jag lämna en rekommendation till alla företag som har ett varumärke eller ett produktnamn eller annat likvärdigt objekt som man vill skydda samt försäkra sig om rätten till användning på Internet. Se till att registrera det objektet som varumärke. Det innebär att man alltid kan uppfylla det första kriteriet i ATF-prövningarna.

¹²⁴ Wass 2011, sid 40 höger spalt

Bilaga A

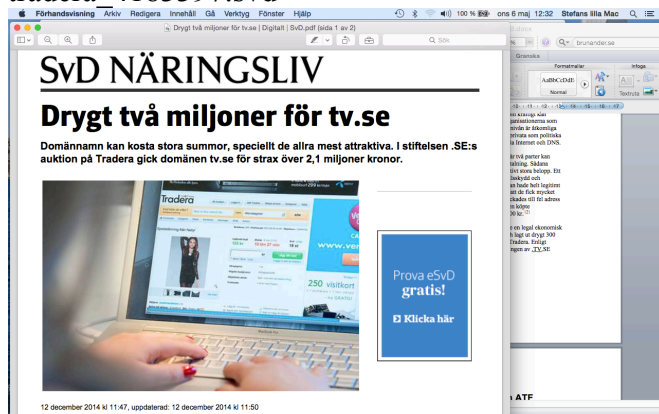
1. ”Sunrise period” – nya toppdomäner. Skärmbildning 21 april 2015
”newglds.icann.org” fotnot: 89,

TLD	Type	Open	Close	Type	Name	Open	Close	Last Updated
.com	Start Date Sunrise	2 Mar 2015	4 Jun 2015	Limited Registration Period	Domain Meeting	6 May 2015	31 May 2015	20 Apr 2015
		2 Sep 2015		Limited Registration Period	Sunrise B	6 Apr 2015	30 Apr 2015	
.edu	Start Date Sunrise	2 Mar 2015	4 Jun 2015	Limited Registration Period	Domain Meeting	6 May 2015	31 May 2015	20 Apr 2015
		2 Sep 2015		Limited Registration Period	Sunrise B	6 Apr 2015	30 Apr 2015	
.gov	End Date Sunrise	2 Jun 2015	3 Aug 2015	Limited Registration Period	Domain Meeting	6 May 2015	31 May 2015	30 Apr 2015
		18 Sep 2015		Limited Registration Period	Sunrise B	6 Apr 2015	30 Apr 2015	18 Apr 2015
.pharmacy	Start Date Sunrise	18 Jan 2015	18 Jun 2015	Limited Registration Period	NABP Programs	17 Mar 2015	1 Apr 2015	
		1 Sep 2015		Limited Registration Period	NABP Member's Limited Launch Program	4 Dec 2014	18 Dec 2014	19 Apr 2015
	End Date Sunrise	18 Jan 2015	3 Jun 2015	Limited Registration Period	Dispensing Pharmacies	30 Jun 2015	3 Jun 2015	
		1 Sep 2015		Limited Registration Period	Pharmacy	17 Apr 2015	17 Apr 2015	

2. Aftonbladet, förverkande. Skärmbildning 10 februari 2015
”www.aftonbladet.se/nyheter/article20291713.ab” fotnot: 93, 94,

3. Svenska Dagbladet, Domännamnsauktion, Tradera
”www.svd.se/naringsliv/digitalt/tvse-saldes-for-21-miljoner-pa-tradera_4183397.svd” fotnot: 121,

Bilaga B

1. PRVs text i komplett utdrag, Wass 2011, sidan 40 vänster spalt.

Fotnot: 113

En varumärkesregistrering hos PRV ger dig möjlighet att hindra andra från att i näringsverksamhet använda kännetecken som är förväxlingsbara med ditt varumärke. Kännetecken som liknar varandra anses som regel förväxlingsbara om de avser varor eller tjänster av samma eller liknande slag. Vad du därför får ta ställning till är om den verksamhet som bedrivs under ett domännamn dels är kommersiell men även om den har sådan inriktning att den står i direkt konflikt med ditt varumärke. Om verksamheten inte är kommersiell eller har en helt annan inriktning än din egen för de varor eller tjänster som marknadsförs under domännamnet kan det ofta vara fråga om tillåten användning av ditt kännetecken som domännamn.(www.prv.se/varumarke/).

Käll- och litteraturförteckning

	<u>Lag, Författare, Titel etc.</u>	<u>footnot nr:</u>
EU-fördrag	Fördraget om Europeiska Unionens funktionssätt 2012/C 326/01	9,
	Lissabonfördraget (2007/c 306/01)	15,
<u>EU-direktiv</u>	Europaparlamentets och Rådets förordning (EG) nr 733/2002, 22 april 2002	7, 8, 10, 11, 13, 16, 27, 32, 38, 57, 61, 65,
	Kommissionens förordning (EG) nr 874/2004, 28 april 2004	17, 18, 19, 20, 21, 22, 24, 25, 67,
Svensk lag	SFS 2006:24 Lag om nationella toppdomäner för Sverige på Internet	29, 33, 39, 40, 53, 56, 66, 69,
	SFS 2006:25 Förordning om nationella toppdomäner för Sverige på Internet	
	SFS 2007:951 Förordning med instruktioner för Post- och telestyrelsen	
	SFS 2003:389 Lag om elektronisk kommunikation	30,
	SFS 2010:1877 Varumärkeslag	84, 85, 114,
Övrigt svenskt regelverk	Stiftelsen för Internetinfrastruktur; Registreringsvillkor gällande för Topp-domänen .SE fr.o.m.9 mars 2009	35, 54, 55, 59, 62, 63, 91, 92, 106,
Litteratur	Nyman, Anders; Stoppa domänskojarna .SE Internetguide nr 3, version 2.0 2013, ISBN 978-91-87437-01-4	90,
	Raunio, Björn; DNS-Internets vägvisare .SE Internetguide nr 12 Version 1.0 2009, ISBN 978-91-977908-7-1	43, 48, 49, 98, 99,
	Wass, Fredrik; Domännamn, .SE Internetguide nr 24; Version 1.0 2011, ISBN 978-91-979411-1-2	44, 46, 47, 50, 103, 105, 113, 116, 122,
Examensarbete	Kjellberg, Louise; Alternativt tvistlösningsförfarande – en studie av besluten, Examensarbete VT 2011, Juridiska Fakulteten vid Lunds Universitet	77, 78, 79, 80, 81, 83,
Annan uppsats	Brunander, Stefan; Varumärkesmässig användning av annans varumärke, Kurs JUZN01 HT 2014, Juridiska Fakulteten vid Lunds Universitet	109, 110, 111,

Tidnings- artiklar	Aftonbladets nätupplaga från 20150210 hämtad 20150424 Åklagare/förverkande	93, 94
	Lindqvist, Thomas och Saletic, Bojana	75,
	Brandnews nr 1 2015, sid 8 ff, Varumärkesskydd på Internet	
	Rindforth, Petter	
	Brandnews nr 2 2010, sid 6ff, Vem är vem på Internet?	120,
	Svenska Dagbladets nätupplaga, hämtad 20150506, se bilaga A p. 3; artikel om Internetauktion av huvuddomän på auktionssajt	121,
Wieselgren, Eva; Göteborgs-Posten 20141126 sid. 56; Ta ditt namn, hinn före piraterna	64,	
Sidor på Internet	Aktuell informationen på nedanstående internetsidor är verifierad den 6 maj 2015	
	www.aftonbladet.se/nyheter/article20291713.ab	89,
	www.eurid.eu/sv/domannamnsinnehavare/sakra-din-eu-doman	70,
	www.eurid.eu/sv/om-eurid/fakta-siffror	107,
	www.eurid.eu/sv/om-eurid/eu-tidsaxel	115,
	www.icann.org/resources/pages/help/dndr/udrp-en	71,
	newgtlds.icann.org/en/program-status/sunrise-claims-periods	19, 68, 89,
	www.iis.se/om/	51, 96, 100, 102, 104,
	www.iis.se/domaner/tvistlosning/for-se-domaner/	36, 74, 76,
	www.iis.se/domaner/tvistlosning/for-se-domaner/atf-arenden/	73, 82,
	www.iis.se/docs/B6463-13-Akl-v-SE-svaromal-2013-06-04.pdf	95,
	www.internethalloffame.org/tcpip-protocol-development-begins	41,
	www.internetsociety.org/who-we-are/	101,
	www.Internetsociety.org/who-we-are/chapters/chapters-ii/find-chapter	97,
	www.inventors.about.com/library/weekly/aa091598.htm	1, 2, 3
	www.jnj.com/	118,
	www.metro.se/metro-teknik/ulf-bilting-kopplade-in-sverige-pa-internet/Objjfp!51780/	42,
	www.webfoundation.org/about/sir-tim-berners-lee/	4,
	www.wipo.int/amc/en/domains/	72,

Rättsfallsförteckning

Rättsfall

Högsta Domstolen
Mål T 301-12, avgjort 9 juli 2014

fotnot
88, 108, 112

Domännamnsvister

Alternativt tvistlösningsförfarande
Samtliga beslut 1 – 816, som grupp